

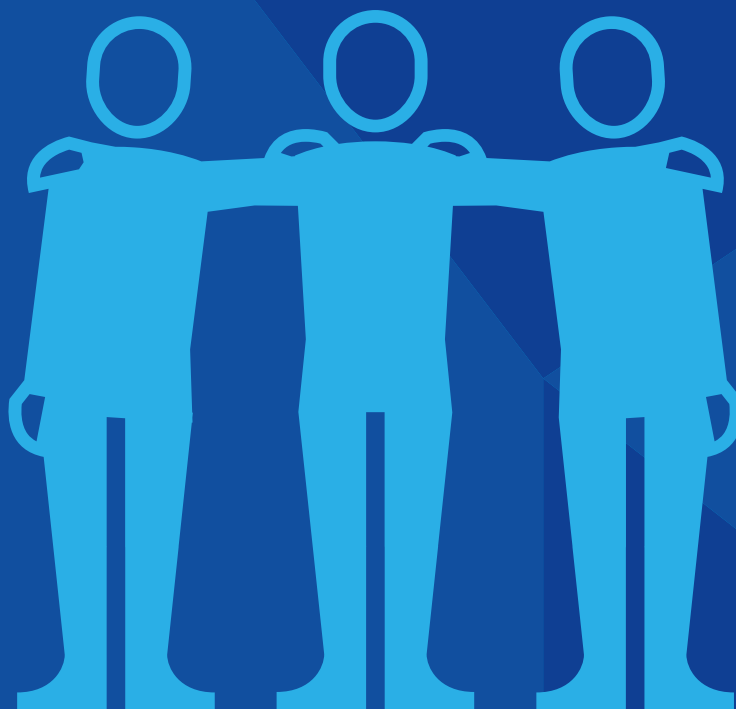

Den Haag

WMO

Maatschappelijke ondersteuning in Den Haag

Leidraad Wmo
Gemeente Den Haag

Inhoud

Voorwoord	3
1. Algemene bepalingen	4
1.1 De wet en de bedoeling	4
1.2 Uitgangspunten maatwerkvoorzieningen	4
1.3 Belangenafweging (en dus géén automatisme!)	8
2. Toegang	10
2.1 Algemeen	10
2.2 Melding	10
2.3 Onderzoek	10
2.4 Spoedvoorziening	12
2.5 Wijze van indiceren	12
2.6 Eigen bijdrage	12
2.7 Schriftelijke verslag (= advies)	13
2.8 Aanvraag	13
2.9 Beschikking	13
3. Algemene voorzieningen	14
3.1 Algemeen	14
3.2 Kleine woonvoorzieningen	14
4. Maatwerkvoorzieningen	15
4.1 Algemeen	15
4.2 Indicatieuur	15
4.3 Persoonsgebonden budget (pgb)	16
4.4 Dagbesteding	16
4.5 Begeleiding	17
4.6 Seksuele ondersteuning	18
4.7 Opvang en Begeleid en Beschermd Wonen	18
4.8 Logeren	19
4.9 Woonvoorzieningen	19
4.10 Hulp bij het huishouden	28
4.11 Vervoersvoorzieningen	30
4.12 Fietsen	34
4.13 Scootmobiel	34
4.14 Aanpassingen aan scootmobiel	35
4.15 Gewenningslessen scootmobiel	35
4.16 Financiële tegemoetkoming stalling scootmobiel	35
4.17 Rolstoelvoorziening	35
4.18 Hulphond	35

Voorwoord

Iedereen in Den Haag verdient goede, menselijke en betaalbare zorg en indien nodig opvang. Jong of oud, rijk of arm, gezond of ziek: iedere Hagenaar kan rekenen op de zorg of ondersteuning die hij of zij nodig heeft. Dat is en blijft het uitgangspunt waar de gemeente Den Haag voor staat. Tegelijkertijd staan we voor grote financiële uitdagingen.

In deze leidraad hebben we nadere regels gesteld voor de Wmo 2015 (Wmo). Deze leidraad vormt een aanvulling op de bestaande gemeentelijke regels (verordening en regeling), procesbeschrijvingen, werkinstructies en andere uitvoeringsvoorschriften. Het document is bedoeld als leidraad voor de medewerkers bij de voorbereiding en tijdens het (keukentafel)gesprek, tijdens het onderzoek en bij de (over)weging en besluitvormingsfase en is dus een intern document. Het biedt medewerkers een richtinggevend kader. Deze leidraad wordt gepubliceerd. Er is daarnaast ook een folder met de publieksversie van de Wmo leidraad. De huidige leidraad levert een uitgebreider kader. Aan de tekst van deze leidraad kunnen geen ongeclausuleerde rechten worden ontleend. Een aanvraag kan nooit worden toegewezen of afgewezen, enkel onder verwijzing naar de tekst van deze leidraad. In alle gevallen is het aan de medewerker om een goede, individuele, afweging (maatwerk) te maken. Dit houdt in dat de medewerker draagvlak voor het besluit moet creëren door gedegen onderzoek te doen, met behulp van de leidraad en door goed te onderbouwen, motiveren en uitleggen waarom een bepaald besluit wordt genomen.

- Hoofdstuk 1 beschrijft algemene bepalingen die voortvloeien uit de wet en rechtspraak.
- Hoofdstuk 2 beschrijft hoe het besluit tot stand komt.
- Hoofdstuk 3 beschrijft een aantal algemene (= vrij toegankelijk, zonder indicatie en besluitvorming) voorzieningen.
- Hoofdstuk 4 beschrijft voor veel maatwerkvoorzieningen een aanvullende normering. Uiteraard is deze lijst niet-limitatief. Eerder in de leidraad staat een gedachtegang (stappenplan) om met niet-beschreven hulpvragen om te gaan (par. 1.3.).

1. Algemene bepalingen

1.1 De wet en de bedoeling

Eigen verantwoordelijkheid en de Wmo als hekkensluiter

Een belangrijke bedoeling van de Wmo is de eigen verantwoordelijkheid. Hiermee wordt bedoeld dat dat mensen zoveel mogelijk zelf doen en elkaar zoveel mogelijk helpen. Het is ook de bedoeling dat mensen hulp vragen aan hun omgeving: familie en vrienden, voordat zij bij de gemeente aankloppen voor hulp. Zo houden we de zorg betaalbaar. Het is dus niet meer vanzelfsprekend om met elke hulpvraag naar de gemeente te gaan. Uitgangspunt is dat **iedereen éerst kijkt wat hij/zij zelf kan doen, wat zijn sociale omgeving voor hem kan doen** of wat hij zelf voor een ander kan doen.¹

Het uitgangspunt van de wetgever is dat de Wmo gezien moet worden als hekkensluiter. Dit betekent dat er alleen een rol is voor de gemeente als iemand echt niet zelf of met hulp van zijn omgeving in staat is tot zelfredzaamheid of participatie.

1.2 Uitgangspunten maatwerkvoorzieningen

Een maatwerkvoorziening (artikel 1.1.1 Wmo) is afgestemd op de behoeften, persoonskenmerken en mogelijkheden van een persoon ten behoeve van:

- de zelfredzaamheid,
- participatie,
- beschermd wonen en opvang.

1.2.1 Voorzienbaarheid (algemeen)

(artikel 3.1, vierde lid, Verordening maatschappelijke ondersteuning 2018, hierna: Verordening)

Weet iemand dat hij in de toekomst ondersteuning nodig heeft? Dan verwachten we dat hij daar rekening mee houdt. Bijvoorbeeld door tijdig te zoeken naar een andere woning of het regelen van tijdelijke hulp na een operatie. De gemeente zal hier onderzoek naar doen en de individuele situatie van de burger hierin meewegen en alle stappen van de belangenafweging doorlopen.

1.2.2 Goedkoopst compenserend

(artikel 3.1, vierde lid, Verordening)

Hiermee wordt bedoeld dat als er voor een beperking meerdere voorzieningen als oplossing mogelijk zijn, er wordt gekozen voor de goedkoopste voorziening.²

1.2.3 Noodzakelijk

(artikel 3.1, vierde lid, Verordening)

Noodzakelijk betekent dat de burger alleen zelfredzaam -en in staat blijft maatschappelijk te participeren, als hij een voorziening toegekend krijgt. De noodzaak zal vaak een medische noodzaak zijn.

Voor woonvoorzieningen, vervoersvoorzieningen en rolstoelen is de voorwaarde dat de medische noodzaak **langdurig noodzakelijk** blijft. Dit betekent dat het voor langere tijd geldt.

1.2.4 Gericht op persoon met beperkingen

Een maatwerkvoorziening is gericht op de persoon met beperkingen.

- Er is altijd één individuele aanvrager die de maatwerkvoorziening aanvraagt, dan wel voor wie de maatwerkvoorziening aangevraagd wordt.
- De maatwerkvoorziening wordt alléén verstrekt ten behoeve van de persoon met beperkingen zelf.

¹ Tweede Kamer, vergaderjaar 2013–2014, 33 841, nr. 3 (hierna: MVT Wmo 2015), pag. 25.

² [ECLI:NL:CRVB:2017:504](#).

In principe worden maatwerkvoorzieningen verstrekt waarvan men zelfstandig gebruik kan maken. Wanneer de persoon met beperkingen de voorziening niet zonder hulp kan gebruiken, maar deze wel de enige adequate oplossing biedt voor het probleem, kan deze bij uitzondering worden toegekend.

1.2.5 Persoonskenmerken, behoeften en financiële mogelijkheden

Bij het vaststellen van de noodzaak van een maatwerkvoorziening wordt gekeken naar de persoonskenmerken, de behoeften en de financiële mogelijkheden van de Hagenaar.

Persoonskenmerken

Relevante persoonskenmerken kunnen bijvoorbeeld zijn: leeftijd, gezondheidssituatie, de zelfstandigheid van de persoon, de mate waarin een persoon in staat is om zelf, eventueel met hulp van zijn huisgenoten en sociale netwerk, zaken te organiseren.

Behoeften van de aanvrager

Er wordt bekeken op welke terreinen de aanvrager belemmeringen ondervindt in zijn zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie. Ook wordt onderzocht wat de aanvrager wil met betrekking tot zijn zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie en op welke manier hij daarin belemmerd wordt. Vervolgens wordt beoordeeld in hoeverre deze wensen redelijk zijn en gecompenseerd moeten en kunnen worden.

Financiële mogelijkheden (zie ook 1.2.11)

De financiële mogelijkheden van de aanvrager om zelf een oplossing aan te schaffen of te organiseren komen aan bod tijdens het onderzoek. Een Wmo-melding wordt niet direct afgewezen als iemand genoeg geld heeft. Maar we vragen er wél naar omdat we willen zien wat de financiële situatie van iemand is.

1.2.6 Eigen mogelijkheden ten volle benutten

De gemeente beoordeelt wat op dit moment de mogelijkheden van een hulpvrager zijn om de beperkingen te verminderen, en of iemand die die nu ten volle benut. Het gaat er hierbij niet zozeer om wat iemand in het verleden heeft gedaan.

1.2.7 Wens belangrijk, maar niet doorslaggevend

Natuurlijk vragen we wat iemand wil en wenst. Vervolgens beoordeelt de gemeente wat we daarvan vinden. We kunnen niet altijd (volledig) rekening houden met de wensen van betrokkenen. In de beoordeling wordt het perspectief van de inwoner meegenomen. Dat gaat over de situatie waar de inwoner naartoe wil, niet over welke voorzieningen hij/zij wenst. Door het perspectief te betrekken, doet de casemanager beroep op de eigen kracht van de inwoner, creëert draagvlak en stimuleert eigenaarschap.

1.2.8 Niet altijd alles compenseren

De gemeente hoeft niet alle ondervonden beperkingen te compenseren. De gemeente heeft namelijk geen compensatieplicht als iemand in staat is om in **aanvaardbare** of **voldoende mate** maatschappelijk participeren.³ Aanvaardbaar participeren betekent dat:

- er geen sprake is van dreigend isolement of vereenzaming;
- iemand zelfredzaam is gebleken;
- niet gebleken is dat hulpvrager voor het doorbreken van het sociaal isolement uitsluitend is aangewezen op de gestelde activiteit waarvoor een voorziening is aangevraagd.

Dit vraagt dus een afweging van de Wmo-casemanager, specialist of bezwaarmedewerker.

³ [ECLI:NL:CRVB:2012:BV5448](#) en [ECLI:NL:CRVB:2012:BV8848](#)

1.2.9 Geen terugwerkende kracht

In beginsel wordt een maatwerkvoorziening geweigerd als iemand bijvoorbeeld een hulpmiddel al heeft aangeschaft, voordat hij zich meldt bij de gemeente. De aanvrager heeft immers aangetoond dat hij op eigen kracht in staat is een oplossing te bedenken en uit te voeren. Op dit uitgangspunt zijn uitzonderingen mogelijk.

1.2.10 Voorliggende voorziening

Een aanvraag kan worden afgewezen als uit het onderzoek (artikel 2.3.5 lid 4 Wmo) blijkt dat de aanvrager op eigen kracht in staat is tot zelfredzaamheid en participatie. Hieronder wordt ook verstaan dat cliënt daadwerkelijk een beroep kan doen op andere wetten (zoals de Zvw en Participatiewet (PW)). Het is klantgericht om hulpvragers hiernaar te verwijzen en na enkele weken nog eens contact op te nemen om na te vragen of de hulpvrager verder is geholpen. Als de hulpvrager niet zelf of met zijn eigen netwerk in staat is geweest om verder te komen, kan de casemanager de hulpvrager verwijzen naar een Servicepunt XL, cliëntondersteuning, Helpdesk Geldzaken en dergelijke in het voorliggend veld.

1.2.11 Financiën

Inzet eigen financiële middelen en reserveren voor voorziening

Het inkomen en vermogen mag bij de Wmo geen rol spelen bij het wel of niet toekennen van een maatwerkvoorziening. De gemeente mag een aanvraag voor een voorziening ook niet afwijzen omdat een cliënt hiervoor zelf geld had kunnen reserveren.

De gemeente mag in het gesprek met financieel draagkrachtige cliënten wel wijzen op de mogelijkheid om de voorziening zelf te financieren. Als de cliënt dat wil en ook in staat is om dat zelf te organiseren (of de cliënt dat niet zelf kan maar hij wel onze hulp accepteert en wij hem daarbij ontzorgen), kan dat de juiste aanpak zijn.

Woonlastenconsequenties

De gemeente mag dus tijdens het (keukentafel)gesprek of onderzoek financiële vragen stellen. De gemeente zal bijvoorbeeld bij de afweging tussen aanpassen van de huidige woning en verhuizen naar een andere woning (= primaat van verhuizen) ook rekening moeten houden met de woonlasten-consequenties. Daarbij moet een vergelijking worden gemaakt tussen de woonlasten bij het blijven wonen in de huidige woning en het verhuizen naar een andere woning.

1.2.12 Algemeen gebruikelijk

Een algemeen gebruikelijke voorziening is een voorziening die normaal in de winkel te koop is, ook door mensen zonder beperkingen wordt gekocht en gebruikt, die niet veel duurder is dan voorzieningen met vergelijkbare functies. Het verstrekken van dergelijke voorzieningen op grond van de Wmo is niet redelijk en strookt niet met de doelstelling van de wet.

Er is sprake van algemeen gebruikelijk als de voorziening:

1. niet specifiek bedoeld is voor personen met een beperking;
2. daadwerkelijk beschikbaar is;
3. een passende bijdrage levert aan het realiseren van een situatie waarin de client tot zelfredzaamheid of participatie in staat is.
4. deze financieel gedragen kan worden met een inkomen op minimumniveau.⁴ Hiervoor wordt aangesloten op de draagkracht-criteria van de bijzondere bijstand.⁵

⁴ ECLI:NL:CRVB:2019:3535.

⁵ ECLI:NL:RBDHA:2021:2084.

1.2.13 Letselschade en regresrecht

Het is belangrijk om in een gesprek met de aanvrager door te vragen wat de oorzaak is van de beperking in de zelfredzaamheid. Wanneer de oorzaak ligt in een ongeval waarvoor een derde aansprakelijk is (te stellen), dan is een privaatrechtelijke letselschadevergoeding mogelijk een oplossing. Als de aanvrager de kosten voor de maatschappelijke ondersteuning kan verwerken in het letselschadebedrag, dan bestaan er geen beperkingen meer die door de gemeente gecompenseerd moeten worden.

Uitgangspunt is dat de procedure van de letselschadeclaim wordt afgewacht, als dat verantwoord is. Als het niet verantwoord is om de procedure af te wachten, kan tijdelijk een Wmo indicatie worden afgegeven. Het is dan belangrijk om een vinger-aan-de-pols te houden en periodiek na te gaan of de schadeverzekeraar inmiddels al iets heeft geregeld. Dat wordt in de gaten gehouden door periodieke herbeoordelingen en een korte indicatietermijn.

1.2.14 Financiële reden alléén geen reden voor Wmo-verstrekking

Het niet kunnen betalen van een voorziening is nooit de hoofdreden van een Wmo-verstrekking. De Wmo is immers geen armoederegeling.

Draagkracht in inkomen en vermogen is slechts één aspect van het totaal van omstandigheden en mogelijkheden van de hulpvrager. Als iemand in een concrete situatie een algemeen gebruikelijk middel niet kan betalen, is er meer aan de hand. Bijvoorbeeld dat iemand leeft onder de beslagvrije voet of maakt (nog) geen gebruik van alle inkomensondersteunende regelingen waar hij recht op heeft. We helpen iemand niet verder door het gevraagde middel dan tóch maar via de Wmo te verstrekken. Integendeel, we houden de lastige situatie dan juist in stand. Dat is onwenselijk.

Je kunt burgers in dit soort gevallen wel alternatieven bieden. Denk aan doorverwijzen naar de [Helpdesk Geldzaken](#), de hypotheek- en leenmogelijkheden van de [Gemeentelijke Kredietbank \(GKB\)](#), de mogelijkheid voor professionals in het sociaal domein om aanvragen in te dienen bij bijv. [Sociale Fondsen Den Haag \(SFDH\)](#), of de mogelijkheid voor de hulpvrager zelf om bijzondere bijstand en armoederegelingen aan te vragen bij de dienst SZW etc. Het is klantgericht om hulpvragers hierop te wijzen en na enkele weken nog eens contact op te nemen om na te vragen of de hulpvrager via de geschetste route inderdaad verder is geholpen, of dat hij daar nog ondersteuning bij nodig heeft. Als de hulpvrager niet zelf of met zijn eigen netwerk niet in staat is geweest om verder te komen, kan de casemanager de hulpvrager hierin bijstaan.

1.2.15 Wel zelfredzaam, dan geen Wmo-opvang

Het college hoeft geen opvang te bieden als iemand geen problemen heeft bij het zich handhaven in de samenleving en met een uitkering in staat moet worden geacht te kunnen voorzien in de noodzakelijke kosten van het bestaan.⁶

Het college hoeft ook geen opvang te bieden als iemand niet over woonruimte beschikt doordat hij ondoordacht en niet goed voorbereid naar Nederland kwam. De enkele omstandigheid dat geen woonruimte is gevonden, maakt niet dat het college gehouden is opvang te verstrekken.⁷

1.2.16 Woonvraag alléén valt niet onder reikwijdte Wmo

Wmo is geen oplossing voor schaarste op woningmarkt

De Wmo is niet bedoeld om een oplossing te bieden voor schaarste op de woningmarkt.

Ook garandeert artikel 8 EVRM geen recht op woonruimte. De maatschappelijke opvang beschikt ook maar over een beperkt aantal plaatsen. Het verstrekken van opvang aan zelfredzame mensen zou betekenen dat andere personen, die niet in staat zijn zichzelf te handhaven in de samenleving, geen gebruik kunnen maken van deze opvang. Er moet een belangenafweging worden gemaakt.

⁶ [ECLI:NL:CRVB:2019:3446](#).

⁷ [ECLI:NL:RBMNE:2019:5881](#).

Wmo-ondersteuning bij méér dan woonvraag alléén

Voor een Wmo-indicatie is bepalend dat er sprake is van een combinatie van:

1. woonvraag in de vorm van dakloosheid;
2. een beperking, chronische psychische of psychosociale problemen in de zin van de Wmo;
3. geen eigen kracht omdat betrokkene niet zelfredzaam is. Hierbij wordt zowel gekeken naar de samenleving waaruit iemand eventueel is vertrokken, als naar de samenleving waarin hij zich wil vestigen; en
4. geen mogelijkheden (meer) om te verblijven binnen het sociaal netwerk.

1.3 Belangenafweging (en dus géén automatisme!)

De Wmo-leidraad is een genormeerd afwegingskader om medewerkers in de uitvoering (zoals Wmo-casemanagers, zorgregelaars en bezwaarmedewerkers) te ondersteunen in hun professionele afwegingen.⁸ In aanvulling op de bestaande regels (zoals verordening, regeling, handboek MWA, werkinstructies, procesbeschrijvingen en inkoopvoorwaarden) benoemt het de “norm.” Dat is de te volgen richting in een “normale” situatie. Er kunnen altijd uitzonderingen zijn. Beargumenteerd afwijken kan wanneer vanwege bijzondere omstandigheden sprake is van gevolgen die onevenredig zijn in relatie tot het te dienen beleidsdoel.

Dit document is niet volledig. Het beschrijft ruim 75 onderwerpen, maar uiteraard is deze lijst niet-limitatief. Het is onmogelijk iedere situatie van tevoren uit te denken en daar een standpunt over in te nemen. Maar wat doe je dan als je een hulpvraag moet beoordelen, en je daarvan niks kunt terugvinden in de gemeentelijke regels, werkinstructies en procesbeschrijvingen? Ook zonder een uitgeschreven beleidsregel is besluitvorming gewoon mogelijk, mits extra acht wordt geslagen op de noodzaak tot individualisering van het onderzoek en onderbouwing van het besluit.

Handvatten in Wmo

De Wmo is een heel gestructureerde wet die een strak kader schetst. Gemeenten moeten uitgebreid onderzoek verrichten en een zorgvuldige belangenafweging is altijd noodzakelijk. Als waarborg voor een **zorgvuldig onderzoek** bepaalt de wet welke onderwerpen in ieder geval in het onderzoek moeten worden meegenomen. Door dit expliciet in de wet op te nemen, worden aan de gemeente handvatten geboden om een zorgvuldige beoordeling en afweging tot stand te brengen.⁹

Zorgvuldig onderzoek

Een zorgvuldig onderzoek is van belang omdat de Wmo niet voorziet in een catalogus van welomschreven voorzieningen waarop aanspraak kan worden gemaakt. Daarmee heeft het college een grote beoordelingsruimte en een grote verantwoordelijkheid gekregen voor het vaststellen van de ondersteuning die aan iemand zal worden verstrekt.

Het onderzoek moet binnen zes weken worden afgerond. Tijdens het onderzoek moet **uiterst zorgvuldig** de problematiek en de behoeften en wensen van de aanvrager in kaart worden gebracht. Ook moet worden gekeken wat de aanvrager op eigen kracht of met hulp van personen uit zijn sociale netwerk kan doen om de problematiek te verkleinen of op te lossen en wat het gebruikmaken van algemene voorzieningen daaraan kan bijdragen. Daarmee ontstaat voor betrokkene en het college ook zicht op de **aard en omvang van de behoefte** aan ondersteuning door middel van een maatwerkvoorziening. Als dit allemaal **zorgvuldig** is gebeurd, zal het college tot zijn beslissing kunnen komen. De door het college genomen beslissing moet rusten op een **zorgvuldige motivering** die inzicht biedt in de door het college gemaakte keuzen en die deze

⁸ Programmabegroting 2020-2023 (RIS304372), pag. 83.

⁹ MvT Wmo 2015, pag. 10 en 144.

keuzen kan dragen.¹⁰ Een zorgvuldig onderzoek is dus het uitgangspunt. Het zal met het oog daarop niet per definitie in het nadeel van de cliënt zijn als hij instemt met een langere duur van het onderzoek.

Vereenvoudigd onderzoek

Niet in alle gevallen hoeft steeds een onderzoek te worden uitgevoerd zoals hiervoor is aangegeven. Als de cliënt tijdens het onderzoek te kennen geeft dat hij met de aangereikte mogelijkheden uit de voeten kan of geen aanvraag voor een maatwerkvoorziening zal doen, kan het onderzoek als afgerond worden beschouwd.¹¹

De stappen van de Centrale Raad van Beroep (CRvB)

De CRvB heeft in een aantal uitspraken uiteengezet welke stappen het college moet zetten in een Wmo-onderzoek, voordat zij een besluit nemen.¹² Die stappen zijn:

1. Vaststellen van de precieze **hulpvraag**;
2. Vaststellen van de **problemen in de zelfredzaamheid** en maatschappelijke participatie (= objectiveren). Hoe verhouden de ondervonden beperkingen en klachten zich tot de hulpvraag?
3. Bepalen welke **ondersteuning naar aard en omvang nodig** is om een **passende bijdrage** te leveren (= afwegen). Waaruit bestaat de gevraagde ondersteuning precies? Wat is noodzakelijk (frequentie) en hoe lang (duur), welk resultaat wordt beoogd? Bij een tijdelijk probleem, bijvoorbeeld na een operatie: welke taken kunnen worden uitgesteld, is het een stationaire toestand of is er sprake van een stijgende lijn (revalidatietraject)? Wat is een passende bijdrage, in welke intensiteit is ondersteuning noodzakelijk? Dit vraagt dus een expliciete afweging van, en stellingname door, de Wmo-casemanager, specialist of bezwaarmedewerker.
4. Onderzoeken in hoeverre **eigen mogelijkheden, gebruikelijke hulp, mantelzorg, hulp vanuit sociaal netwerk, algemene voorzieningen, andere wettelijke voorzieningen** hulp en ondersteuning kunnen bieden (= afwegen). Wat is de gezinssituatie en welke contacten heeft aanvrager met familie, vrienden, burens, verenigingen, moskee en kerk etc. Kijk ook naar andere regelingen zoals Wlz en Zvw voor thuishulp of wijkverpleging. Slechts voor zover deze mogelijkheden ontoereikend zijn, kan een maatwerkvoorziening worden verleend.¹³ Ook dit vraagt een expliciete afweging, en stellingname, van de Wmo-casemanager, specialist of bezwaarmedewerker.
5. Betrekken van (**medische**) **deskundigheid** wanneer dat noodzakelijk is (= objectiveren).

Wanneer deze stappen worden gevolgd, en de Wmo-casemanager of bezwaarmedewerker een expliciete afweging heeft gemaakt en dit goed heeft gemotiveerd in het besluit, dan kan de besluitvorming de rechterlijke toets doorstaan. Juist óók wanneer er sprake is van een situatie die niet wordt beschreven in deze leidraad.

¹⁰ MvT Wmo 2015, pag. 149.

¹¹ MvT Wmo 2015, pag. 143.

¹² [ECLI:NL:CRVB:2018:1113](#) en [ECLI:NL:CRVB:2018:2182](#).

¹³ [ECLI:NL:CRVB:2018:819](#)

2. Toegang

2.1 Algemeen

In dit hoofdstuk wordt de route beschreven die een Hagenaar doorloopt om tot een oplossing van zijn ondersteuningsvraag te komen. Door deze route te beschrijven wordt een uniforme werkwijze vastgelegd en weet iedere Hagenaar wat hij kan verwachten van de gemeente.

2.2 Melding

De Hagenaar kan zich voor zijn ondersteuningsvragen op de volgende plaatsen melden.

- Voor hulp bij het huishouden, ambulante ondersteuning, dagbesteding, logeren, woon-voorzieningen, vervoersvoorzieningen, rolstoelvoorzieningen en sporthulpmiddelen kan de Hagenaar zich melden bij het Wmo-wijkteam.
- De ingezetene van Nederland, die in Den Haag ondersteuning zoekt voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang, kan zich melden bij het team wonen en/of het daklozenloket.

Als er twijfels zijn over de meldplaats, kan de Hagenaar ook binnenlopen bij een Servicepunt XL. Zij gaan in gesprek met de hulpvrager en kunnen adviseren over de juiste route.

De Hagenaar kan zijn ondersteuningsvraag op verschillende manieren bij de gemeente melden. Dit kan via het digitale aanvraagformulier op de website¹⁴, maar ook persoonlijk, telefonisch, schriftelijk of per mail. De Hagenaar kan hierbij een persoonlijk plan aanleveren, waarin hij aangeeft wat hij denkt nodig te hebben om maatschappelijk te kunnen meedoen en zelfredzaam te zijn. De melding wordt geregistreerd en de medewerker die de melding aanneemt zal in eerste instantie informatie en advies geven. Als er daarna nog een vraag voor ondersteuning is, wordt een onderzoek gestart.

2.3 Onderzoek

Vormen van onderzoek

Goed onderzoek is de basis voor het vaststellen van de ondersteuningsvraag. Hierbij is maatwerk het uitgangspunt. Wanneer een hulpvrager zich voor het eerst met een vraag bij de gemeente meldt of bij complexere ondersteuningsvragen, ligt het voor de hand dat er één of meerdere gesprekken worden gevoerd en kan een huisbezoek de aangewezen vorm zijn. Simpele aanvragen kunnen ook telefonisch worden afgedaan.

Als er een persoonlijk plan is aangeleverd door de hulpvrager, zal dit worden betrokken bij het onderzoek. Het onderzoek wordt in beginsel binnen zes weken uitgevoerd.

Vraagverheldering

Allereerst richt het onderzoek zich op het verduidelijken van wat de hulpvrager graag wil en waarom, wat goed gaat en wat niet meer lukt. Door middel van vraagverheldering moet duidelijk worden wat de onderliggende reden is dat de hulpvrager of zijn mantelzorgers de vraag stelt. De vraagverheldering bestaat uit één of meerdere gesprekken. Het is hierbij zaak om goed te luisteren, te observeren en door te vragen.

Inroepen (medische) deskundigheid

Soms is het nodig om advies in te winnen van een (medische) deskundige die vertrouwd is met de geschetste problematiek. Als dat aan de orde is, zal de gemeente een dergelijk advies moeten opvragen en afwachten. Van de cliënt wordt vanzelfsprekend verwacht dat hij meewerkt aan de uitvoering van het noodzakelijke onderzoek en daarvoor ook de noodzakelijke informatie verstrekt.¹⁵

¹⁴ <https://www.denhaag.nl/nl/zorg-en-ondersteuning/wmo-melding-doen.htm>

¹⁵ Zie ECLI:NL:CRVB:2018:2619 en Werkinstructie "Medisch advies opvragen" op het intranet.

Reikwijdte Wmo

In het onderzoek wordt vervolgens vastgesteld of de vraag onder de reikwijdte van de Wmo valt:

- Is er behoefte aan ondersteuning ten behoeve van de zelfredzaamheid;
- Is er behoefte aan ondersteuning ten behoeve van participatie;
- Is er behoefte aan beschermd wonen of opvang;
- Is er behoefte aan ondersteuning van de mantelzorger.

Resultaat ondersteuning vaststellen

Als duidelijk is wat de hulpvraag is en dat deze onder de reikwijdte van de Wmo valt, is het van belang om samen met de hulpvrager of zijn mantelzorger vast te stellen wat het te behalen resultaat is.

Oplossingsmogelijkheden

Daarna wordt gekeken met welke inzet het resultaat bereikt kan worden. Daarbij wordt eerst gekeken wat iemand zelf kan oplossen: een maatwerkvoorziening wordt alleen ingezet als daar een noodzaak voor is.

1. Eigen kracht

De Wmo is bedoeld om de eigen kracht te versterken en alle hulpvragers, met of zonder beperking, te stimuleren om hun talenten en mogelijkheden te zien en in te zetten om ondersteuningsvragen op te lossen. Door hier in het vraagverhelderingsgesprek ruimte en aandacht aan te geven, door bijvoorbeeld oplossingsmogelijkheden aan te reiken of samen te zoeken naar een geschikte oplossing, kunnen mensen hun eigen kracht benutten en vergroten. Probeer dus de cliënt zelf ook in beweging te krijgen. Eigen kracht kan ook betekenen zelf betalen. Soms kan een ondersteuningsvraag worden opgelost met het aanschaffen van een “algemeen gebruikelijke voorziening”

2. Sociaal netwerk

Met het sociale netwerk wordt bedoeld het gezin, familie, vrienden, de buurt waarin iemand woont, zijn werkomgeving en de sociale groepen waartoe hij behoort. Het netwerk is vaak bereid om (een deel van) de ondersteuning te bieden of voor de hulpvrager te organiseren. Deze ondersteuning, geboden vanuit het sociale netwerk, wordt in sommige gevallen ‘mantelzorg’ genoemd.

Binnen het sociaal netwerk kan ook gebruikelijke hulp aan de orde zijn. Gebruikelijke hulp is hulp die naar algemeen aanvaarde opvattingen in redelijkheid mag worden verwacht van de partner, ouders, inwonende kinderen of andere huisgenoten. Er zijn uitzonderingen mogelijk op het uitgangspunt van gebruikelijke hulp, al dan niet tijdelijk.

3. Andere wetgeving

Wetten als de Wlz, de Zvw en de Jeugdwet kunnen voorliggend zijn op ondersteuning vanuit de Wmo. Voor ondersteuningsvragen van hulpvragers jonger dan 16 jaar op het gebied van zelfredzaamheid en participatie is de Jeugdwet voorliggend, met uitzondering van woonvoorzieningen, vervoersvoorzieningen en rolstoelvoorzieningen.¹⁶ Bij jongeren van 16 tot 23 jaar wordt op basis van het afwegingskader 16-23 gekeken wat het meest passend is voor de jongere: inzet van jeugdhulp of van de Wmo. Jongeren die vooral nog behoefte hebben aan gezinsgerichte hulp of verblijf in een pedagogische setting worden toegeleid naar jeugdhulp en jongeren die al meer behoefte hebben aan ondersteuning naar zelfstandigheid worden toegeleid naar de Wmo.

4. Voorzieningen sociale basis

De sociale basis is het aanbod van activiteiten en voorzieningen in de wijken om de dragende samenleving zo goed mogelijk te laten functioneren ter versterking van de eigen kracht en het netwerk van hulpvragers.

¹⁶ Zie afwegingskader “Toegang Wonen.”

5. Algemene voorziening

Een algemene voorziening is een aanbod van diensten of activiteiten, toegankelijk zonder indicatie, gericht op maatschappelijke ondersteuning. De meeste algemene voorzieningen zijn voor de hulpvrager die er gebruik van maakt gratis. Als een hulpvrager met een algemene voorziening kan worden geholpen, komt hij niet in aanmerking voor een maatwerkvoorziening voor die ondersteuning.

6. Maatwerkvoorziening

Een hulpvrager kan voor een maatwerkvoorziening in aanmerking komen als andere oplossingen niet of niet voldoende tot een oplossing leiden. In hoofdstuk 4 zijn de maatwerkvoorzieningen opgenomen die door de gemeente worden ingezet.

7. Financiële tegemoetkoming meerkosten

Een hulpvrager met een chronische ziekte of beperking en met een laag inkomen kan in aanmerking komen voor een vergoeding van meerkosten als gevolg van de beperking.

2.4 Spoedvoorziening

In spoedeisende gevallen kan het college tijdens het onderzoek een passende tijdelijke maatregel nemen. Dat is dus in afwachting van de uitkomst van het onderzoek en de aanvraag van betrokkene. De noodzaak om een tijdelijke maatwerkvoorziening te verstrekken, zal slechts in bijzondere gevallen aanwezig zijn.

2.5 Wijze van indiceren

Indiceren kan zowel door het afleggen van een huisbezoek, dan wel telefonisch. Dit hangt van af van het type van de aanvraag en of de cliënt al bekend is bij de gemeente.

2.6 Eigen bijdrage

In 2019 werd een maximumtarief ingevoerd van € 17,50 per vier weken voor huishoudens die gebruikmaakten van maatwerkvoorzieningen. Dit bedrag was even hoog als de minimale eigen bijdrage in 2018. Sinds 1 januari 2020 is het abonnementstarief in de Wmo definitief van kracht. Het abonnementstarief in de Wmo stelt een vaste maximale bijdrage van €19,- per maand voor maatwerkvoorzieningen, persoonsgebonden budgetten en de algemene voorzieningen waarbij een duurzame hulpverleningsrelatie wordt aangegaan.

Wel eigen bijdrage	Geen eigen bijdrage
MWA huishoudelijke hulp	MWA begeleiding
Hulpmiddelen	MWA dagbesteding
Woonvoorzieningen	Actieve rolstoelen
Woningaanpassingen	Transportrolstoelen
Sporthulpmiddelen	Kantelrolstoelen
Maatschappelijke opvang	Elektrische rolstoelen
Collectief aanvullend vervoer/AV 070 (€28,- per jaar)	Logeervoorziening
Beschermd Wonen. Deze eigen bijdrage is gebaseerd op de Wlz en is wél inkomensafhankelijk	
Sommige algemene voorzieningen. De instelling bepaalt en int de eigen bijdrage	

Er geldt **geen** eigen bijdrage:

- als al een eigen bijdrage wordt betaald voor opvang, beschermd wonen of zorg vanuit de Wlz;
- bij een aanvraag voor een rolstoel;
- voor cliënten die jonger zijn dan 18 jaar
- voor cliënten die een partner hebben en één van beide partners de pensioengerechtigde (AOW) leeftijd heeft bereikt.

In het coalitieakkoord “Samen voor de stad”(RIS304121) is afgesproken dat Haagse minima tot 130% van de bijstandsnorm vrijgesteld blijven van het betalen van een eigen bijdrage. Ook is ervoor gekozen om cliënten vrij te stellen van de eigen bijdrage bij een woningaanpassing in de algemene ruimte van een wooncomplex die gemeld is bij de gemeente. De eigen bijdrage voor dagbesteding en begeleiding is afgeschaft als gevolg van de aangenomen motie “*Niet vragen om een eigen bijdrage*” (RIS296671).

2.7 Schriftelijke verslag (= advies)

Ter afsluiting van het onderzoek verstrekt het college de betrokkene of zijn vertegenwoordiger een weergave van de uitkomsten van het onderzoek. Zo zijn voor beide partijen de gemaakte afspraken aantoonbaar.

2.8 Aanvraag

Op de aanvraag zal in beginsel binnen twee weken een besluit (beschikking) genomen moeten worden. Deze termijn is relatief kort omdat het voorwerk al is gebeurd in het onderzoek als hierboven beschreven. Als het in een incidenteel geval toch onmogelijk is om tijdig een beslissing te nemen, dan wordt betrokkene daarover gemotiveerd geïnformeerd.

2.9 Beschikking

In de beschikking wordt het recht van de cliënt vastgelegd, evenals daarbij horende voorwaarden en verplichtingen. Als een voorziening voor een bepaalde tijd wordt toegekend wordt dat ook vermeld. In sommige gevallen wordt de verstrekkingvorm en de omvang van het recht ook vermeld, bijvoorbeeld de hoogte van het toegekende pgb-bedrag. Tegen de beschikking van de gemeente is, als de aanvrager het er niet mee eens is, bezwaar bij de gemeente en beroep bij de rechtbank mogelijk.

3. Algemene voorzieningen

3.1 Algemeen

Een algemene voorziening is een aanbod van diensten of activiteiten dat, zonder voorafgaand onderzoek of met een beperkte beoordeling, toegankelijk is en dat is gericht op maatschappelijke ondersteuning. Kenmerkend hiervoor is dat het gaat om in beginsel vrij toegankelijke diensten, activiteiten of zaken, gericht op zelfredzaamheid, participatie, beschermd wonen of opvang. Vrij toegankelijk wil zeggen: zonder dat eerst diepgaand onderzoek naar behoeften, persoonskenmerken en mogelijkheden van de gebruikers plaatsvindt.

3.2 Kleine woonvoorzieningen

Kleine woonvoorzieningen betreffen bijvoorbeeld douchezitjes, wandbeugels, opklapbare beugels, hendel mengkranen, of drempelhulpen. Als de ondersteuningsvraag met een algemeen gebruikelijke voorziening, zoals een losse douchestoel, is op te lossen, is een woningaanpassing niet aan de orde.

4. Maatwerkvoorzieningen

4.1 Algemeen

Een maatwerkvoorziening is een op behoeften, persoonskenmerken en mogelijkheden van een persoon afgestemd geheel van zorg en diensten, hulpmiddelen, woningaanpassing en andere maatregelen ten behoeve van onder andere de zelfredzaamheid en participatie. Een cliënt komt hiervoor in aanmerking, voor zover hij deze beperkingen naar het oordeel van het college niet met gebruikelijke ondersteuning kan verminderen of wegnemen. Een maatwerkvoorziening kan zowel in de vorm van ondersteuning in natura (zin), als in de vorm van een persoonsgebonden budget (pgb) pgb worden toegekend.

Zorg in natura

Bij zorg in natura heeft de gemeente afspraken gemaakt met verschillende zorgorganisaties over de ondersteuning. Een inwoner kiest een van de gecontracteerde partijen en maakt afspraken over de manier waarop hij ondersteuning krijgt, zoals bijvoorbeeld op welke dagen de huishoudelijke ondersteuning wordt geleverd. De gemeente regelt de administratie.

4.2 Indicatie duur

(artikel 3.3 lid 2, onder c, van de Verordening en artikel 3.1.5 lid 1 van de Regeling)

Juridisch kader

De Wmo schrijft niet voor dat een indicatie voor een bepaalde tijd moet worden afgegeven. Evenmin wat de duur moet zijn van een te verstrekken voorziening. De wet geeft niet een termijn waarna een herindicatie moet plaatsvinden, maar bepaalt wel dat gemeenten periodiek moeten nagaan of er aanleiding is de gegeven beslissing te heroverwegen (art. 2.3.9 Wmo). Dat betekent dat periodiek beoordeeld moet worden of de voorziening(en) nog altijd "op maat" is (zijn). Hoe vaak dat noodzakelijk zal zijn, bepaalt de gemeente zelf. Dit hangt o.a. af van de ondersteuningsbehoefte van de cliënt en wat ten tijde van het onderzoek is vastgesteld.

Gemeentelijk kader

Artikel 3.3 lid 2, onder c, Verordening bepaalt dat het (toekennings)besluit de ingangsdatum en duur van de voorziening vermeldt. Dat is een dwingend voorschrift.

Artikel 3.1.5 lid 1, Regeling gaat over de geldigheidsduur van de indicatie en bepaalt dat een indicatie wordt afgegeven voor een periode van minimaal 4 weken tot maximaal 5 jaar.

Een uitvoerbare praktijk

Het is wenselijk om vooral beschikkingen voor huishoudelijke hulp en sommige beschikkingen voor (individuele) begeleiding niet standaard voor korte duur (bijvoorbeeld een jaar) af te geven aan mensen met een niet-tijdelijke, levenslange beperking. Immers, de aard van de beperking en de verwachte ontwikkeling daarvan leidt tot langdurig noodzakelijk gebruik van die voorzieningen. De vanzelfsprekendheid van de korte duur van de indicatie ontbreekt dan. Cliënten ervaren als gevolg van korte indicaties onnodige onzekerheid en extra administratieve lasten. En het verzaamt ook de last van de uitvoeringsorganisatie zelf, die steeds tijdig moet herindiceren. Dit kan voorkomen worden. Vanuit de wet en gemeentelijke regels bestaat namelijk geen (juridische) belemmering om langlopende beschikkingen af te geven.

- *Voorkeur.* Beschikkingen voor mensen met een niet-tijdelijke, levenslange beperking (met onveranderlijke mogelijkheden) worden bij voorkeur meerjarig afgegeven voor max. 5 jaar.
- *Uitzondering.* Tenzij er vanuit het perspectief van de cliënt, de aard van de beperking en het gehouden onderzoek argumenten zijn die tot een andere afweging leiden. Denk aan een situatie waarin nog onduidelijkheid bestaat over de ontwikkeling van een beperking in relatie tot de vraag welke zorg en ondersteuning als passend kan worden aangemerkt. Of denk aan het starten van een indicatieprocedure

bij het CIZ met het oog op zorgbehoefte uit de Wlz. Of denk aan het monitoren van het daadwerkelijk behalen van de afgesproken resultaten wanneer een voor de cliënt nieuwe vorm van ondersteuning wordt ingezet. Een kortdurende indicatie kan dus, mits onderbouwd.

- *Verbetering en vooruitgang.* De voorkeur voor langdurige indicatie geldt uiteraard niet voor situaties waarin nog verbetering mogelijk is, of waarin de zelfredzaamheid of participatie nog kan worden vergroot. Dit zal doorgaans gelden voor vormen van individuele begeleiding die gericht zijn op het aanleren en vergroten van vaardigheden. Je kunt dan immers niet spreken van onveranderlijke mogelijkheden.
- *Heronderzoek bij langdurige indicaties.* De Wmo biedt gemeenten de mogelijkheid om, als alternatief voor een kortdurende beschikking, in te zetten op een periodiek onderzoek bij de cliënt om te bezien of zijn ondersteuningsbehoefte nog hetzelfde is als ten tijde van het onderzoek. Dat kan aanleiding zijn de beschikking te herzien. In het toekenningsbesluit kan de (minimale) frequentie van het contact opgenomen worden. Bijvoorbeeld elke twee jaar. Het is belangrijk dat dan ook echt te doen. De persoonlijke situatie en huishoudsituatie kan veranderen, er kunnen (vroeg)tijdig nieuwe hulpvragen worden gesignaleerd, en de cliënt kan bevraagd worden over zijn ervaringen met de dienstverlening met gecontracteerde of pgb-aanbieder. Zo zorgen we ervoor dat niemand uit beeld raakt.

4.3 Persoonsgebonden budget (pgb)

Een geïndiceerde maatwerkvoorziening kan, op verzoek van de aanvrager, worden toegekend in de vorm van een pgb. Het college toetst de aanvrager op doelmatigheid, bekwaamheid en motivatie.¹⁷

Als een cliënt meerdere maatwerkvoorzieningen nodig heeft, is het mogelijk dat hij de ene voorziening in natura ontvangt en de andere voorziening met een pgb zelf regelt.

Voorwaarden pgb

De budgethouder komt in aanmerking voor een pgb als kan worden voldaan aan de voorwaarden voor het beheren van een pgb. Heeft de budgethouder niet de competenties, dan kan een vertegenwoordiger ingezet worden. Deze vertegenwoordiger dient aan dezelfde voorwaarden te voldoen. De budgethouder blijft verantwoordelijk voor een juiste besteding van het pgb. Als de budgethouder of vertegenwoordiger niet aan de voorwaarden kan voldoen, wordt het pgb geweigerd. Het advies is de zorg te leveren in natura.

De budgethouder en eventuele vertegenwoordiger dient te voldoen aan de volgende tien voorwaarden:¹⁸

1. Een goed overzicht van de eigen situatie houden.
2. Weten welke regels er horen bij een pgb.
3. Een overzichtelijke pgb-administratie bijhouden.
4. De budgethouder moet kunnen communiceren met de gemeente.
5. Zelfstandig handelen en zelf voor zorgverleners kiezen.
6. Zelf afspraken maken en deze afspraken bijhouden. En zich hier aan houden.
7. Beoordelen of de zorg uit het pgb bij de budgethouder past.
8. Zelf de zorg regelen met 1 of meer zorgverleners.
9. Zorgen dat de zorgverleners die voor de budgethouder werken weten wat ze moeten doen.
10. De budgethouder weet wat te doen als werkgever of opdrachtgever van een zorgverlener

4.4 Dagbesteding

Dagbesteding is een Wmo-voorziening die geboden wordt aan cliënten die als gevolg van een beperking of specifieke omstandigheid onvoldoende zelfredzaam zijn op het gebied van een zinvolle invulling van de dag, het hebben van sociale contacten en maatschappelijke deelname. Dagbesteding biedt begeleiding

¹⁷ Zie beleidsmededeling "Pgb-vaardigheid" op het intranet.

¹⁸ Zie [infographic-met-toelichting—toetsing-10-punten-rgb-vaardigheid](#).

in een groep bij het bevorderen en behouden van zelfredzaamheid en biedt begeleiding bij achteruitgang van zelfredzaamheid. Gezien het karakter van dit resultaat is verstrekking als informeel pgb niet mogelijk. Een cliënt kan ook in aanmerking komen voor dagbesteding als overbelasting van mantelzorgers daarmee wordt voorkomen. In bepaalde gevallen is een financiële tegemoetkoming voor vervoer van en naar dagbesteding mogelijk.

Bij dagbesteding wordt eerst gekeken naar wat de cliënt zelf kan en welke ondersteuning zijn sociale netwerk kan bieden. De mate van zelfredzaamheid van de cliënt wordt onderzocht en gestimuleerd. Op basis daarvan wordt vastgesteld welke ondersteuning vanuit de gemeente aanvullend noodzakelijk is.

Haags ontmoeten als voorliggende voorziening

Haags ontmoeten combineert welzijn en zorg en is daarmee een voorziening, die tussen het reguliere welzijnswerk en buurtinitiatieven aan de ene kant, en de geïndiceerde dagbesteding aan de andere kant, in staat. Haags ontmoeten locaties zijn gericht op ouderen die kwetsbaar zijn door regieverlies. Haags ontmoeten is voorliggend op een MWA Dagbesteding voor ouderen. Het is bedoeld voor cliënten met een lichte ondersteuningsbehoefte bij de activiteiten en zij kunnen hier één of meerdere dagen per week gebruik van maken.

Afbakening dagbesteding met ambulante ondersteuning

1. Ambulante ondersteuning en dagbesteding onderscheiden zich in de te behalen resultaten en de aard van de begeleiding. Daar waar ambulante ondersteuning zich richt op de beperkingen bij het zelfstandig functioneren van de cliënt die zonder ondersteuning risico loopt om de zelfredzaamheid te verliezen, richt dagbesteding zich op het hebben van sociale contacten en zinvolle activiteiten. Daarbij vindt de begeleiding bij ambulante ondersteuning individueel plaats en bij dagbesteding in groepsverband of in ieder geval in contact met anderen.

Afbakening dagbesteding Wmo en dagbesteding Wlz en Zvw

Als de cliënt een Wlz-indicatie heeft, dan is de daaruit gefinancierde dagbesteding voorliggend op dagbesteding uit de Wmo. Na of tijdens Zvw-behandeling kan de Hagenaar behoefte hebben aan dagbesteding. Als de zelfredzaamheid van de cliënt naar verwachting onvoldoende blijft, dan is ondersteuning vanuit de Wmo een mogelijkheid. Het betreft dan ondersteuning bij sociale en maatschappelijke participatie van de cliënt, als het gaat om toepassen, ondersteunen bij inslijten of behouden van vaardigheden/handelingen.

4.5 Begeleiding

Afbakening begeleiding en maatschappelijke dienstverlening

Maatschappelijke dienstverlening is een voorliggende voorziening op ambulante ondersteuning (= begeleiding). Bij de maatschappelijke dienstverlening in de wijken kunnen cliënten met kortdurende problemen op een laagdrempelige manier terecht, bijvoorbeeld bij problemen met het omgaan met geld of omgaan met conflictsituaties. Cliënten worden geholpen deze te ordenen en op te lossen zodat ze het voortaan zelf weer kunnen. Als taken overgenomen moeten worden, onder begeleiding uitgevoerd of thuis getraind moeten worden, dan is begeleiding passender.

Afbakening begeleiding en hulp bij het huishouden

Hulp bij het huishouden betreft het overnemen van huishoudelijke activiteiten die de cliënt niet meer zelf kan uitvoeren, al dan niet in combinatie met de regievoering over deze activiteiten. Regievoering over het huishouden kan inhouden dat de huishoudelijke hulp de cliënt actief stimuleert huishoudelijke activiteiten uit te voeren waarbij toezicht nodig is. Bij de cliënt die uitsluitend beperkingen ervaart ten aanzien van het doen van het huishouden wordt de voorziening hulp bij het huishouden ingezet. Als de cliënt alleen regie over huishoudelijke taken nodig heeft, wordt ambulante ondersteuning ingezet. Hierbij valt te denken aan het plannen en voorbespreken van huishoudelijke activiteiten waarna de cliënt deze zelfstandig kan uitvoeren.

Afbakening persoonlijke verzorging Wmo en persoonlijke verzorging Zvw

Persoonlijke verzorging betreft meestal het overnemen van zelfzorg die de Hagenaar niet meer zelf kan doen, al dan niet in combinatie met de regievoering over deze activiteiten. Het gaat bijvoorbeeld om in- en uit bed gaan, wassen, lichamelijke verzorging, bewegen, toiletgang, eten/drinken, aan- en uitkleden. Als er sprake is van het structureren, organiseren of aansporen van persoonlijke verzorging door een regieprobleem kan dit onderdeel uitmaken van de begeleiding binnen de Wmo. In dit geval heeft de cliënt naar verwachting ook beperkingen bij de uitvoering en regievoering van andere dagelijkse activiteiten waarvoor ambulante ondersteuning nodig is. In alle andere situaties valt persoonlijke verzorging onder de Zvw. Inname, attenderen op, aanreiken en toedienen van medicatie zijn altijd handelingen binnen de persoonlijke verzorging onder de Zvw. Het toekennen van alléén persoonlijke verzorging is vanuit de Wmo niet mogelijk.

Afbakening ambulante ondersteuning Wmo en behandeling Zvw

Behandeling binnen de Zvw betreft werken aan geformuleerde verbeterdoelen op een gestructureerde en methodische manier. Hiervoor is specifieke (para)medische deskundigheid vereist van bijvoorbeeld een fysio- of ergotherapeut, psycholoog of psychiater. Behandeling kan gericht zijn op herstel van ziekte, aandoening of beperking, maar ook op het voorkomen van verergering. Onder behandeling valt ook het leren omgaan met (de gevolgen van) een ziekte, aandoening of beperking en het aanleren van nieuw gedrag.

Als het gaat om oefenen, ondersteuning bij inslijten van vaardigheden, handelingen, gedrag en ondersteuning bij het aanbrengen van structuur of het voeren van regie, kan dit ook onder ambulante ondersteuning vallen. De vaardigheden, handelingen en gedrag kunnen in een (para)medisch voortraject als onderdeel van behandeling al aangeleerd zijn. Behandeling en ambulante ondersteuning kunnen naast elkaar bestaan en elkaar versterken. Behandeling kan invloed hebben op de intensiteit en duur van de ambulante ondersteuning. Van de cliënt wordt verwacht dat hij zo optimaal mogelijk gebruik maakt van bestaande behandelmogelijkheden. Bij twijfel of er nog behandeling mogelijk is, kan een medisch advies worden opgevraagd.

4.6 Seksuele ondersteuning

Soms kan iemand als gevolg van lichamelijke beperkingen niet in staat zijn zichzelf seksueel te bevredigen. De wettekst en de wetsgeschiedenis bevatten geen aanknopingspunten voor het oordeel dat de wetgever het vervullen van seksuele behoeften beschouwt als noodzakelijke algemeen dagelijkse levensverrichtingen waarvoor het college maatschappelijke ondersteuning moet verstrekken. Ook uit rechtspraak volgt dat seksuele ondersteuning niet kan worden aangemerkt als maatschappelijke ondersteuning van de zelfredzaamheid als bedoeld in de Wmo.¹⁹

4.7 Opvang en Begeleid en Beschermd Wonen

Begeleid en beschermd wonen wordt in Den Haag vormgegeven vanuit het resultaatgebied Wonen met bijbehorende ondersteuning vanuit andere resultaatgebieden, zoals Bereik- & beschikbaarheid. Het resultaatgebied Wonen draagt eraan bij dat cliënten geclusterd in een gereguleerde en gestructureerde omgeving kunnen wonen. Dit is alleen bedoeld voor cliënten zonder woonvaardigheden en/of cliënten die in een begeleide of beschermde woonvorm bepaalde vaardigheden kunnen opbouwen die niet haalbaar zijn bij zelfstandig wonen. Dit komt voor bij cliënten met psychische, verstandelijke en/of verslavingsproblemen en bij cliënten die kwetsbaar zijn als gevolg van het opgroeien in een onveilige en instabiele thuissituatie en het doorbrengen van een jeugd in de residentiële jeugdhulp in combinatie met een gebrekkig sociaal netwerk.

¹⁹ [ECLI:NL:CRVB:2019:1776](#).

Er moet sprake zijn van een cliënt:

1. die een psychiatrische aandoening heeft en/of een verstandelijke beperking; en
2. waarbij er voor hem sprake is van noodzaak tot bescherming van zichzelf of zijn omgeving, waarbij die noodzaak direct voortkomt uit de psychiatrische aandoening en/of de verstandelijke beperking; en
3. Die niet beschikt over alternatieven die de noodzaak voor beschermd wonen op kunnen heffen.
4. Die geen 24 uren-toezicht nodig heeft.

Melding van buiten de regio

De beleidsregels van de landelijk toegang beschermd wonen²⁰ worden toegepast bij de vaststelling of iemand van buiten de regio in aanmerking komt voor beschermd wonen in de regio Den Haag. Wanneer iemand van buiten de regio zich meldt voor beschermd wonen wordt deze melder eerst gescreend op basis van de beleidsregels landelijk toegang, hierover wordt bij de melder aanvullende informatie opgevraagd. De bindingscommissie neemt vervolgens al deze meldingen met aanvullende informatie van buiten de regio in behandeling en toetst of iemand in aanmerking komt voor het doen van een aanvraag voor beschermd wonen in de regio Den Haag. Primaair wordt er door de commissie vastgesteld in welke plaats de aanvrager de meeste kans heeft op een succesvol traject. Het kan hierbij gaan om:

- Regiobinding;
- Reeds succesvol opgestart hulpverleningstraject;
- Sociaal netwerk.

Wanneer er door de bindingscommissie wordt bepaald dat de cliënt – op basis van de landelijke toegang – een terechte melding doet in de regio Den Haag, dan wordt vervolgens bepaald of de melder ook daadwerkelijk in aanmerking komt voor beschermd wonen.

4.8 Logeren

Bij logeren verblijft de cliënt kortdurend bij de aanbieder zodat de mantelzorger wordt ontlast (respijtzorg). De aanbieder neemt de zorg voor de cliënt tijdelijk over van de mantelzorger. Inwoners met een beperking of handicap die thuis wonen en toezicht, permanente zorg of ongeregelde zorg nodig hebben, kunnen gebruik maken van Logeren.

De gemeente doet altijd eerst onderzoek naar de eigen mogelijkheden van de inwoner en zijn sociale omgeving. Logeren wordt alleen ingezet als de mantelzorger tijdelijk ontlast moet worden en de inwoner niet in zijn sociale omgeving kan logeren. Ook is de zorgverzekering voorliggend als deze logeren vergoedt. De gemeente bekostigt alleen logeren, niet de persoonlijke verzorging en verpleging die onder de zorgverzekering van de cliënt valt.

4.9 Woonvoorzieningen

Woonvoorzieningen worden verstrekt om beperkingen bij het normale gebruik van de woning te compenseren. Het normale gebruik van de woonruimte omvat activiteiten die de gemiddelde bewoner in zijn woning in elk geval verricht. Denk bijvoorbeeld aan eten bereiden en consumeren, slapen, toiletgang, lichaamsreiniging, essentiële huishoudelijke werkzaamheden (bijvoorbeeld kleding wassen), aan- en uitkleden en het wassen en verschonen van een geheel van zijn verzorger(s) afhankelijk kind. Voor een kind valt spelen zonder gevaar voor de eigen gezondheid hier ook onder.

Problemen die een cliënt ondervindt bij het normale gebruik van de woonruimte moeten door de verstrekking van woonvoorzieningen worden opgelost. Het streven zal in beginsel erop gericht zijn de problemen geheel weg te nemen of aanzienlijk te verminderen.

²⁰ Landelijke toegang beschermd wonen

Bereikbaar, toegankelijk en bruikbaar

De woonruimte moet bereikbaar, toegankelijk en bruikbaar zijn en mag geen aantoonbare problemen in het normale gebruik opleveren. Met bereikbaar wordt bedoeld dat de cliënt desnoods met hulp van anderen vanaf de openbare weg tot de toegangsdeur van de woonruimte kan komen. Toegankelijk betekent dat de cliënt desnoods met hulp van anderen in de woonruimte kan komen. Als de woning meerdere in- en uitgangen heeft, dan volstaat het om er één toegankelijk te maken. Met bruikbaar wordt bedoeld dat de cliënt zelfstandig alle binnen de woonruimte gebruikelijke activiteiten kan verrichten, zonder problemen te ondervinden veroorzaakt door de bouwkundige aard van de woning.

Geluids- of geuroverlast, problemen met burens, onveiligheidsgevoelens en allergie als gevolg van omgevingsfactoren buiten de woning zijn in principe geen redenen voor verstrekking van een woonvoorziening. Er worden ook geen voorzieningen verstrekt met het doel overlast voor derden te beperken.

De woonruimte

Onder woonruimte wordt verstaan een woning, met uitzondering van kamers die zelfstandig verhuurd worden, een woonwagen, een woonschip, een verblijf van een binnenschip als verblijfplaats is gekozen in Den Haag.

Bij de woonruimte horen ook de toegang tot de woonruimte zelf, tot de tuin en tot het balkon (alleen indien echt noodzakelijk), voor zover daarbij daadwerkelijk problemen worden ondervonden op het gebied van de toegankelijkheid. Er wordt maar 1 toegang aangepast. Ook kan worden voorzien in een stalling voor een vervoersvoorziening. Reguliere parkeerplaatsen vallen niet onder het begrip 'woning'; de toegang tot de stoep evenmin.

Hotels/pensions, trekkerswoonwagens, kloosters, tweede woningen, vakantiewoningen, recreatiewoningen en kamerverhuur zijn uitgesloten om in aanmerking te komen voor een woonvoorziening.

Er worden geen woonvoorzieningen verstrekt aan inwoners die in een Wlz-instelling verblijven.

Hierop wordt een uitzondering gemaakt, namelijk het logeer- en bezoekbaar maken van een andere woonruimte dan de instelling waar de inwoner woont (zie verder onder 4.7.1).

Aan bewoners van sloopwoningen en (anti)kraakpanden worden alleen eenvoudige, losse, her te gebruiken woonvoorzieningen verstrekt, aangezien het hier gaat om woningen, waarbij de verdere woonduur op losse schroeven staat.

Bij verhuizing naar een onzelfstandige woonruimte is het alleen mogelijk voor woonvoorzieningen in aanmerking te komen, als de woonruimte deel uitmaakt van een woongebouw of een woning, geheel of gedeeltelijk verhuurd ten behoeve van groepswonen door ouderen, personen met beperkingen of een daarmee vergelijkbare woonvorm. De bewoners dienen te beschikken over een individueel huurcontract of (mede)eigenaar te zijn.

Voor specifiek op gehandicapten en ouderen gerichte woongebouwen zijn voorzieningen in gemeenschappelijke ruimten of voorzieningen die bij nieuwbouw of renovatie zonder noemenswaardige extra kosten kunnen worden meegenomen uitgesloten.

Achterstallig onderhoud

De gemeente verstrekt geen voorziening als de ondervonden problemen te wijten zijn aan achterstallig onderhoud, dan wel het gevolg zijn van het feit dat de woning niet voldoet aan de op dat gebied geldende wettelijke voorschriften.

Integrale beoordeling

Bij een indicatiestelling voor woonvoorzieningen wordt integraal beoordeeld of hulp bij het huishouden, begeleiding of compensatie vanuit de Wlz of Zvw kunnen voorzien in compensatie en oplossing van de ondervonden woonproblematiek. Verder wordt beoordeeld in hoeverre de problematiek kan worden opgelost door redelijkerwijs te vergen inspanningen van huisgenoten, inclusief het treffen van redelijkerwijs te vergen oppasmaatregelen van ouders of verzorgers. Ook wordt rekening gehouden met algemeen gebruikelijke oplossingen als een andere organisatie van taken en een herschikking van de inrichting dan wel wijziging van de opstelling van inrichtingselementen in de woning.

Bij de indicatie voor woonruimteaanpassingen wordt beoordeeld welke aanpassingen noodzakelijk zijn om de gehele woonruimte langdurig geschikt te maken. Ook wordt beoordeeld of de aanpassingen technisch uitvoerbaar zijn.

Primaat verhuizen²¹

Onder woonvoorzieningen vallen naast aanpassingen in de woning ook een aantal vergoedingen, waaronder een financiële tegemoetkoming bij een verhuizing. Als vast is komen te staan dat compensatie geboden moet worden, dan wel een voorziening moet worden toegekend dan biedt het college deze door de goedkoopst adequate voorziening te verstrekken. Voorwaarde om voor subsidiëring van een woonruimteaanpassing in aanmerking te komen is dan ook dat er geen goedkoper alternatief realiseerbaar is door verhuizing of aangepaste inrichting. Uitgangspunt is dat verhuizen het primaat heeft. Het primaat verhuizen houdt in dat verhuizen naar een geschikte woonruimte voorrang heeft boven woonruimteaanpassingen, wanneer de kosten van de aanpassingen naar verwachting hoger zijn dan € 10.000. Als een meer geschikte woonruimte beschikbaar is, bestaat de mogelijkheid dat in die woonruimte aanpassing nog steeds noodzakelijk is, maar dat de kosten van de aanpassing aanzienlijk lager zijn dan wanneer de cliënt niet zou verhuizen. Of een woning aangepast wordt, is mede afhankelijk van de vraag of aangepaste of geschikte woningen beschikbaar zijn, van de sociale omstandigheden maar ook van de beoordeling of aanpassingen technisch uitvoerbaar zijn en welke voorziening de goedkoopst adequate is.

Geschikte woning beschikbaar

Een verhuizing is adequaat als op redelijke termijn een woning beschikbaar komt. Ligt het in de verwachting dat de cliënt binnen een redelijke termijn in aanmerking komt voor een geschiktere woning, dan is het ondoelmatig om zijn woning aan te passen. Het kan echter enige tijd duren voordat een meer geschikte woonruimte vrijkomt die eventueel aanzienlijk goedkoper kan worden aangepast. Als redelijke termijn wordt een periode van twee jaar beschouwd. Een meer geschikte woning is een woning die niet of beperkt moet worden aangepast, dan wel met aanmerkelijk lagere investeringen kan worden aangepast.

Verhuiskostenvergoeding

Het normbedrag ten behoeve van woonvoorzieningen voor verhuis- en inrichtingskosten bedraagt minimaal € 1.250,- en maximaal € 4.500,-. De hoogte van het bedrag is afhankelijk van de afstand waarover wordt verhuisd en de grootte van het huishouden. In uitzonderlijke gevallen waarin de huishoudgrootte meer dan 6 personen bedraagt kan voor iedere extra persoon € 200,- beschikbaar worden gesteld.

Afwijkingen van primaat verhuizen

a. Sociale participatie en maatschappelijke activering

Van het primaat verhuizen kan worden afgeweken als een verhuizing zal leiden tot een aanmerkelijke verschraving van het leven, bijvoorbeeld door het verlies van de sociale infrastructuur van de cliënt. Het sociale netwerk speelt bij de afweging een belangrijke rol. Hierbij wordt betrokken: de aanwezigheid van mantelzorg in de directe woonomgeving (bijvoorbeeld familieleden die in de buurt wonen); de aanwezigheid van verschillende voorzieningen; de binding met het stadsdeel. Als dit netwerk een essentiële bijdrage levert aan het langer zelfstandig kunnen blijven wonen van de cliënt dan kan dit een

21 Zie beleidsmededeling "Primaat van verhuizen" op het intranet.

aanleiding zijn om van het primaat verhuizen af te wijken. Als 65-plussers gebruik kunnen maken van de voorrangregeling van hoog naar laag is er geen reden om af te wijken van het primaat verhuizen.

b. Medische contra-indicatie

Als er een (sociaal-)medische contra-indicatie is voor verhuizing van de aanvrager en/of de partner vervalt het primaat verhuizen.

c. Eigenaar/bewoner

Voor een eigenaar/bewoner van een woonruimte zal verhuizing andere gevolgen hebben dan wanneer men een woning huurt. Voor een eigenaar/bewoner heeft een verhuizing, behalve het vinden van een geschikte woning, tot gevolg dat moet worden overgegaan tot verkoop van het huis. Indien de kosten van de aanpassingen hoger zijn dan het in de Regeling Maatschappelijke Ondersteuning Den Haag 2018 vastgestelde bedrag, dan kan de gemeente eigenaar/bewoners de keuze bieden tussen maximaal het bedrag genoemd bij het primaat verhuizen en als zodanig vastgelegd in de Regeling, of een tegemoetkoming in de kosten van een verhuizing.

4.9.1 Woonruimteaanpassingen

Woonruimteaanpassingen zijn voorzieningen die bestaan uit een bouwkundige of woontechnische ingreep in of aan de woonruimte. Ze worden aard- en nagelvast aangebracht. Dat betekent dat deze voorzieningen niet uit de woning zijn te verwijderen zonder daarbij gebruik te maken van gereedschap. Voorbeeld: verbreden van deuren, aanbrengen van een stroeve douchevloer, plaatsen van onderrijdbare keuken), trapliften, vaste patiëntenlift (plafondlift). Ten behoeve van elektrische rolstoelen en/of scootmobielen tevens het aanleggen van een elektriciteitsvoorziening voor het opladen van accu's en aanpassing van de bestrating.

Woonruimteaanpassingen beogen de woonruimte bereikbaar, toegankelijk en bruikbaar te maken door het wegnemen of aanzienlijk verminderen van de belemmeringen bij het normale gebruik van de woning. In de regel wordt één verdieping aangepast. Als de woonactiviteiten verspreid liggen over meerdere woonlagen, dan doet de gemeente in eerste instantie een appèl op het reorganisatievermogen van de cliënt en diens sociale omgeving.

In sommige gevallen kan het noodzakelijk zijn buitenshuis aanpassingen aan te brengen. Bijvoorbeeld het aanpassen van de oprit naar de woning. Deze aanpassing wordt in het kader van de Wmo verricht omdat de aanpassing noodzakelijk is om de beperkingen die de belanghebbende bij het betreden van de woning ondervindt op te heffen of te verminderen. Een aanpassing buitenshuis kan ook noodzakelijk zijn als de aanpassing het gevolg is van een Wmo-verstrekking, zoals het aanbrengen van een oplaadpunt voor een scootmobiel. De woonruimte wordt aangepast overeenkomstig het uitvoeringsniveau van een sociale huurwoning. Bij aanpassingen die naar verwachting de grens van het bij het primaat verhuizen in het Regeling Maatschappelijke ondersteuning opgenomen bedrag te boven gaan, wordt vanaf de start van de melding het alternatief van verhuizen meegenomen.

Traplift

Bij het overbruggen van hoogteverschillen bij het betreden van de woning en bij het verplaatsen binnenshuis kan het installeren van een of meer trapliften een adequate oplossing zijn. Uitgangspunt voor toekenning van de voorziening is dezelfde als bij de afweging aanpassen/verhuizen.

Bij plaatsing van trapliften in gemeenschappelijke trapportalen moet worden voldaan aan de eisen van de brandveiligheid zoals die door het college zijn vastgesteld.

Bedieningselementen

Om het normale gebruik van deuren, keukenkastjes en dergelijke mogelijk te maken, kan het noodzakelijk zijn een voorziening te treffen. Bedieningselementen die in relatie staan tot aard- en nagelvaste zaken in de woning worden wel verstrekt, maar als het gaat om de bediening van losse of inrichtingselementen wordt geen voorziening verstrekt (zoals voor speciale knoppen op het gasfornuis of op kasten). Voor het openen en sluiten van gordijnen geldt een uitzondering. Als installeren van een bedieningselement (een motor) de enige oplossing is, is verstrekking hiervan wel mogelijk.

Voorwaarden voor verstrekking

Op grond van de Verordening is een aanpassing in beginsel enkel mogelijk van een woonruimte waar de belanghebbende daadwerkelijk zijn vaste woon- en verblijfplaats heeft.

Hierop wordt een uitzondering gemaakt voor die gevallen waarin een belanghebbende zijn hoofdverblijf heeft in een Wlz-instelling en het gaat om het bezoekbaar maken van een woonruimte door woningaanpassingen. Bijvoorbeeld in het geval van kinderen die in een Wlz-instelling verblijven om de ouderlijke woning logeerbaar te maken.

Als de ouders van een gehandicapt kind gescheiden leven, kan ook de tweede woning worden aangepast en logeerbaar worden gemaakt. Daarbij moet worden gedacht aan de situatie van gehandicapte kinderen die in co-ouderschap door beide ouders worden opgevoed en daadwerkelijk de ene helft van de tijd bij de ene ouder wonen en de andere helft van de tijd bij de andere ouder. Het spreekt voor zich dat dit alleen geldt voor woningen in de gemeente Den Haag.

Medisch noodzakelijk

Aanpassingen in de keuken worden uitsluitend verstrekt indien er sprake is van medische noodzakelijkheid en de beperkingen niet op andere wijze, in eigen kracht of met hulp van het netwerk of door het reorganisatievermogen van de cliënt zelf kunnen worden weggenomen. In beginsel wordt alleen de hoogte van het werkblad aangepast.

Gemeenschappelijke ruimten (entree, trapportaal en portiek van woongebouwen)

Een tegemoetkoming voor het aanpassen van gemeenschappelijke ruimten (bijvoorbeeld de aanleg van een hellingbaan vanaf de openbare weg naar de toegang van het woongebouw) wordt alleen dan verstrekt als de cliënt de toegang tot de woonruimte uitsluitend vanuit de gemeenschappelijke ruimten kan bereiken na het realiseren van deze aanpassing. Het aanpassen van een gemeenschappelijke recreatieruimte wordt niet gecompenseerd.

Woonwagens, woonschepen en binnenschepen

Voor woonwagens met een vaste standplaats, woonschepen met een officiële ligplaats en het woonverblijf van binnenschepen gelden dezelfde regels als voor zelfstandige woningen.

Aanpassingen moeten passen in het karakter van woonschepen en woonwagens. Aanvragen voor een overdekte overgang van de woonwagen naar het douche-/toiletgebouw komen bijvoorbeeld niet voor een vergoeding in aanmerking, omdat één van de kenmerken van het wonen in een woonwagen is dat het toilet zich buiten de wagen bevindt.

Woonwagens, woonschepen en binnenschepen hebben een kortere levensduur dan woningen. Daarom kan de voorziening slechts worden toegekend indien de kosten van de voorziening in redelijke verhouding staan tot de (technische) levensduur van de woonvorm.

ADL-woningen

Een ADL-woning is een woning die deel uitmaakt van een aantal bij elkaar horende rolstoeltoegankelijke woningen (onder andere bekend als Fokuswoningen). ADL-woningen zijn bedoeld voor mensen met een zware lichamelijke beperking die zijn aangewezen op hulp bij de algemene dagelijkse levensverrichtingen (ADL-assistentie) vanuit een centraal gelegen unit.

Individuele woonvoorzieningen in bestaande ADL-woningen worden verstrekt in het kader van de Wmo. Hiermee is het aanspraakniveau van woonvoorzieningen in ADL-woningen gelijk aan dat van alle andere Haagse woningen.

Voor de collectieve voorzieningen die behoren tot de standaarduitrusting van de ADL woning (alarmintercomsysteem, sanitair en deurmotoren in de unit) kunnen bewoners niet bij de Wmo terecht.

*Stalling van een scooter*²²

Voor verstrekking van een scooter geldt als voorwaarde dat er een geschikte stallingsmogelijkheid aanwezig is of te realiseren moet zijn. Het betreft een voorziening die het mogelijk maakt de scooter te stallen en op te laden. Dit kan op twee verschillende manieren:

- bij de woning: plaatsen van haak en oplaadpunt of laadpaal en leveren van beschermhoes, onder voorwaarde dat de cliënt de haak, het oplaadpunt en de hoes kan hanteren;
- binnen de woning of wooncomplex: aanpassing van bestaande berging, aanpassing binnenruimte van de woning of aanpassing gemeenschappelijke ruimte wooncomplex.

Indien er een scootmobielpool is en de cliënt kan hier gebruik van maken is dat een voorliggende oplossing en worden er geen aanpassingen ten behoeve van stalling gedaan. Als er geen geschikte stallingsmogelijkheid aanwezig is en een eventuele scootmobielpool is geen adequate oplossing, dan wordt beoordeeld welke van de twee manieren de goedkoopste adequate oplossing biedt.

Proces verstrekking

In de Wmo is in artikel 2.3.7 vastgelegd dat, als het college heeft besloten om een woningaanpassing te verstrekken voor een woning waarvan de cliënt niet de eigenaar is, het college dan wel de cliënt met beperkingen, bevoegd is om zonder toestemming van de eigenaar deze woningaanpassing aan te (laten) brengen. De gemeente dient wel vooraf de woningeigenaar te horen. De medewerking van verhuurders kan worden gestimuleerd door het verlenen van een financiële tegemoetkoming in de kosten van huurderiving.

Het plaatsen van een of meer trapliften in een gemeenschappelijk trappenhuis is daarnaast onderhevig aan de eisen van brandveiligheid die de gemeente Den Haag hiervoor hanteert. Het is aan de woningeigenaar om medebewoners over de aanpassingen in gemeenschappelijke ruimten te informeren.

Uitsluitingen

a. Ruimte wordt bestemd voor andere doeleinden

Als een ruimte wordt bestemd voor andere doeleinden—bijvoorbeeld een slaapkamer wordt studeerkamer of hobbykamer—beperkt de aanpassing zich tot het toegankelijk en bruikbaar maken van de ruimte voor zover het de oorspronkelijke functie betreft, in dit geval dus van slaapkamer.

b. Aanpassingen uit therapeutisch oogpunt

Aanpassingen uit therapeutisch oogpunt (bv ligbad) zijn uitgesloten omdat zij geen problemen in het normale gebruik van de woning wegnemen.

c. Aanpassingen ten behoeve van derden

Aanpassingen ten behoeve van derden zijn niet mogelijk.

d. Verhuizing naar ongeschikte woning

Bij verhuizing naar een ongeschikte woning komen de noodzakelijke aanpassingen niet voor vergoeding in aanmerking, omdat bij een dergelijke verhuizing de problemen voorzienbaar waren.

e. Inrichtingselementen

Het aanbrengen van inrichtingselementen, zoals kasten, (keramische of inductie) kookplaten, stoffering, zonneschermen, centrale verwarmingsinstallaties en douches komen niet voor vergoeding in aanmerking. Dit zijn algemeen gebruikelijke voorzieningen die vallen onder woningverbetering en het aanpassen van een woning aan de eisen van de tijd.

f. Renovatie en afschrijving

Geen woonvoorziening wordt verstrekt indien er sprake is van een algemeen gebruikelijke renovatie of de afschrijvingstermijn van een voorziening verstreken is. Wij sluiten als gemeente daarbij aan op de termijnen uit het “Beleidsboek huurverhoging na woningverbetering” van de Vereniging overleg voorzitters huurcommissies.

²² Zie beleidsmededeling “Stallingsproblemen scootmobielen” en beleidsmededeling “Verstrekken van scootmobielcubes” op het intranet.

Eigenaar/bewoner

Bij aankoop van een (nieuwbouw)woning worden geen woonvoorzieningen verstrekt als ten tijde van het sluiten van het definitieve koopcontract te voorzien was dat in deze woonruimte aantoonbare beperkingen zouden worden ondervonden. Zou een hoger bedrag dan het in het Financieel besluit vastgelegde bedrag nodig zijn, dan is men voor verstrekking vanuit de Wmo verkeerd verhuisd. Het is dus van belang dat vooraf, in opdracht van het college, een bouwkundige beoordeelt of de woning geschikt is en wat de eventuele kosten van een noodzakelijke woningaanpassing zullen zijn.

4.9.2 Roerende woonvoorzieningen

Roerende woonvoorzieningen zijn woonvoorzieningen van niet-bouwkundige of woontechnische aard. Het gaat uitsluitend om tilliften en losse sanitaire voorzieningen die niet algemeen gebruikelijk zijn.

Tilliften

De tillift is een hulpmiddel voor transfers in en uit het bed, naar en van het toilet enzovoort. Er zijn verschillende soorten tilliften, te weten: vaste of plafondliften (deze vallen onder de woonruimteaanpassingen omdat ze aard- en nagelvast zijn aangebracht in de woning) en losse mobiele tilliften. De tillift wordt in bruikleen verstrekt of als Pgb.

Uitgangspunt is dat een cliënt niet in staat is zelfstandig in en uit bed te gaan, en ook niet zelfstandig in een rolstoel plaats kan nemen. De cliënt moet langdurig op het gebruik van deze voorziening zijn aangewezen.

De functiebeperkingen van de betrokkene spelen een belangrijke rol.

Een mobiele tillift heeft de voorkeur omdat dit doorgaans de goedkoopste oplossing biedt. Of dit mogelijk is hangt af van de bouwkundige situatie ter plekke, de beschikbare ruimte en de noodzakelijke lichaamsondersteuning die de voorziening moet bieden. Als er niet voldoende ruimte is, ligt een vaste plafondlift meer voor de hand.

Losse sanitaire voorzieningen

Losse sanitaire voorzieningen zijn hulpmiddelen bij het baden, douchen en toiletgebruik. Op grond van de Wmo komen de volgende voorzieningen voor verstrekking in aanmerking: doucheroelstoelen, douchebrancards, badliften en de toiletlift. De toiletstoel, douchestoel, douchetoiletstoel, bad- of douchekruk, toiletverhoger, badzitzje en badplank worden als algemeen gebruikelijk beschouwd, tenzij het noodzakelijk is dat zij verrijdbaar of kantelbaar zijn of op het individu moeten worden aangepast. De voorziening wordt dan aangemerkt als complex en kan dan wel toegekend worden.

Uitgangspunt bij de verstrekking is dat een cliënt niet staande kan douchen of problemen ondervindt bij de toiletgang of bij het gebruik van het bad en een algemeen gebruikelijke voorziening of een algemene voorziening de beperkingen niet (voldoende) opheft.

4.9.3 Tegemoetkoming vrijmaken aangepaste woning

Soms blijkt een persoon zonder beperkingen in een (in het verleden) aangepaste woning te wonen die uitermate geschikt is voor een hulpvrager met beperkingen. Momenteel is het vrijwel onmogelijk om die persoon zonder beperkingen te stimuleren vrijwillig naar een andere woning te verhuizen. De wijziging creëert een juridische grondslag dat het college hem een reële verhuiskostenvergoeding kan aanbieden en hem zo te bewegen het huis beschikbaar te stellen voor die hulpvrager met beperkingen. Hierbij geldt de voorwaarde dat de verhuizing verzocht moet zijn door het college.

4.9.4 Gemeenschappelijke ruimten

Woonvoorziening voor gemeenschappelijke ruimten in wooncomplexen

Voor een woning in een wooncomplex die door de eigenaar bewust in de markt is gezet voor huisvesting van ouderen of personen met een beperking geldt dat een woningvoorziening voor de aanpassing van een gemeenschappelijke ruimte niet mogelijk is. Het is onwenselijk en onlogisch dat in dit soort gevallen automatisch naar de gemeente wordt verwezen. De mate van toegankelijkheid van de betreffende woning wordt meegewogen in de afweging.

Maar ook voor alle andere wooncomplexen geldt dat éérst een beroep moet worden gedaan op de woningeigenaar. Als voorzieningen zoals elektronische liftdeurdrangers en automatische deuropeners in gemeenschappelijke ruimten worden geplaatst, is er doorgaans sprake van een collectieve voorziening, ook andere bewoners van het appartementencomplex profiteren van deze verbeteringen. Uiteraard blijft de gemeente aanspreekbaar en verantwoordelijk voor het verstrekken van woningaanpassingen in gemeenschappelijke ruimten voor zover die bedoeld zijn voor individueel gebruik (traplift in een Haags portiek of verhoging bij de voordeur naar de eigen woning).

De Wmo is ook niet bedoeld om (een gevoel van) sociale onveiligheid te verminderen of op te heffen, hier ligt een taak voor de woningeigenaar, politie en handhaving. Dergelijke voorzieningen en kosten worden (in beginsel) niet vergoed

4.9.5 Stroomvoorziening in portiek

De Wmo is niet bedoeld om bestaande stroomvoorziening in een portiek om te leggen voor gezamenlijk gebruik van hulpmiddelen (zoals bv traplift). De kosten hiervoor zijn niet proportioneel. Dit kost eenmalig honderden euro's terwijl de besparing op het elektriciteitsverbruik ca. € 10 per jaar is. Dit valt dan ook onder eigen kracht (regel het onderling, via woningeigenaar, via buurtbemiddeling) en betreft geen medische noodzaak.

4.9.6 Uitraasruimte

Dit is een ruimte waarin een cliënt die vanwege een gedragsstoornis ernstig ontremd gedrag vertoont, zich kan afzonderen of tot rust kan komen. De volgende woonruimteaanpassingen zijn mogelijk: het verwijderen van gevaarlijke onderdelen uit de slaapkamer van de cliënt (omhoog brengen van een radiator, aanbrengen veiligheidsglas), maar ook het omheinen van de tuin en het afsluitbaar maken van andere (slaap)kamers zodat deze niet ongewenst betreden kunnen worden. Het is nadrukkelijk niet de bedoeling de woning te veranderen in een privékliniek.

Voorwaarden voor verstrekking

In beginsel komt dit alleen voor vergoeding in aanmerking als er sprake is van het wegnemen of aanzienlijk doen verminderen van aantoonbare beperkingen bij het normale gebruik van de woning. Een uitzondering geldt voor de beperkte groep kinderen met onbeheersbaar en oncontroleerbaar gedrag, waarbij normale oppas- en zorgmaatregelen die je van ouders mag verwachten niet voldoende bescherming bieden. Therapeutische behandeling biedt daarbij geen soelaas. Het is om deze kinderen langer thuis te laten wonen dan noodzakelijk een aantal aanpassingen te verrichten in de sfeer van veiligheid die de bruikbaarheid van de woning vergroten.

In sommige gevallen kan een verhuizing naar een grotere woning noodzakelijk zijn zodat het betreffende kind over een eigen kamer kan beschikken. Een tegemoetkoming in de kosten van een verhuizing behoort dan tot de mogelijkheden.

Het maken van een 'echte' uitraasruimte (in een aparte kamer) is in Den Haag meestal niet mogelijk vanwege de aard van de woningvoorraad: veel kleine huur(etage)woningen. De uitraasruimte is niet bedoeld om overlast voor huisgenoten en omwonenden te beperken.

4.9.7 Spoelföhn-installatie

Voorzieningen die een cliënt met beperkingen in staat kunnen stellen tot lichaamsreiniging zijn bijvoorbeeld een spoel/föhninstallatie op het toilet en een hoog/laag douchestoel met kantelfunctie. Bij de afweging komen de volgende aspecten aan bod.

Wenselijkheid

- *Wensen.* Het is goed om te vragen naar de wensen en verwachtingen van de cliënt. Maar vervolgens mogen wij de cliënt ook kritisch bevragen en waar nodig begrenzen. Onder het op eigen kracht in staat zijn tot zelfredzaamheid en participatie (artikel 2.3.5 lid 4 Wmo) wordt óók verstaan dat de cliënt een beroep kan doen op andere wetten (zoals Zvw en Wlz).

- *Eigenwaarde*. Sommige gemeenten stellen dat het voor het gevoel van eigenwaarde goed zou zijn als iemand een deel van de toiletgang zelf kan doen. Hoewel dit goed voorstelbaar is, vinden wij dat dit niet onder het bereik valt van de Wmo.²³
- *Rituele reinheid*. De Wmo is niet bedoeld voor de wens naar rituele schoon- en properheid.

Eigen kracht

Ervaren beperkingen bij het toiletgebruik kunnen doorgaans met relatief simpele middelen worden verminderd of weggenomen. Denk bijvoorbeeld aan eenvoudige hulpmiddelen zoals een grijptang, toilet handdouche of bidetdouche of een losse douche-wc zitting. Deze hulpmiddelen kunnen zelf worden aangeschaft bij bijvoorbeeld thuiszorgwinkels en worden niet via de Wmo toegekend.

Gebruikelijke zorg en mantelzorg

Wat hieronder valt wordt bepaald door wat op dat moment naar algemene aanvaarde opvattingen in redelijkheid mag worden verwacht. Het is in onze samenleving normaal dat de echtgenoot, ouders, inwonende kinderen of andere huisgenoten waar nodig en mogelijk hun rol nemen in het huishouden. Zeker wanneer sprake is van een huisgenoot met een beperkte zelfredzaamheid. Bij mantelzorg wordt de normale (gebruikelijke) zorg in zwaarte, duur en/of intensiteit aanmerkelijk overschreden. Deze bovengebruikelijke hulp kan niet verplicht worden via mantelzorg door de huisgenoot te worden verleend. Alleen wanneer er daadwerkelijk mantelzorg beschikbaar is, kan bij het bepalen van de ondersteuning hiermee rekening worden gehouden.

Compenseren: niet altijd alles

De gevraagde ondersteuning dient in een redelijke verhouding te staan tot wat de situatie van de aanvrager was voor hij ondersteuning nodig had. Of een spoel-föhn-installatie wordt toegekend is ook afhankelijk van de mate waarin de beperkingen in de zelfredzaamheid door de voorziening worden verminderd of weggenomen. Let erop of deze voorziening wel gericht is op het behouden of bevorderen van de zelfredzaamheid.

Voorliggende voorziening: persoonlijke verzorging

Wanneer iemand aangeeft een spoel-föhn-installatie nodig te hebben, dan zal er sprake zijn van veel beperkingen. En dus een behoefte aan langdurige zorg. Het is de vraag of een enkele Wmo-voorziening dan wel een adequate oplossing is. Vraag ook door naar in hoeverre op andere onderdelen van de dagelijkse levensverrichtingen ondersteuning of zorg wordt ontvangen of nodig is. Persoonlijke verzorging kan bijvoorbeeld onder de verpleging in de wijk vallen. Dat kan een goedkopere compensatie bieden dan een dure spoel-föhn-installatie.

Goedkoopst compenserend

Een spoel-föhn-installatie verstrekken via de Wmo zal dus alleen bij hoge uitzondering noodzakelijk blijken. Er zijn immers veel mogelijkheden op het gebied van eigen kracht, gebruikelijke hulp / mantelzorg, en persoonlijke verzorging via bijvoorbeeld wijkverpleging. Uitzonderlijke situaties waarin een Wmo-verstrekking wél noodzakelijk kan zijn, zijn bijvoorbeeld een ernstige darmaandoening (ziekte van Crohn) of een ernstig verstoorde handfunctie.

Uit de praktijk blijkt dat sommige bedrijven de hoofdprijs vragen voor een spoel-föhn-installatie. Bekijk offertes altijd kritisch! Een indicatie van redelijke kosten voor het leveren en plaatsen van een spoel-föhn-installatie (incl. aanleggen water) ligt tussen de € 1.200 en € 1.600.²⁴

²³ <https://www.schulinck.nl/Opinie-wmo-lichaamsreiniging-in-de-wmo>

²⁴ Ontleend aan SCIOPENG, "De limitatieve lijst – prijslijst standaard woonvoorzieningen in het kader van de Wmo," april 2018.

4.9.8 Hoog-laag-keuken

Het verstrekken van een hoog-laag-keuken is alleen in heel bijzondere omstandigheden noodzakelijk. Als iemand beperkt is en in een rolstoel zit, dan is het goedkoopst compenserend om te kiezen voor een lage keuken. Dan hoeft alleen een oplossing te worden gevonden voor de hoogte van het werkblad, niet voor de bovenkant en kastjes. Nieuwe apparatuur wordt evenmin verstrekt.

4.10 Hulp bij het huishouden

De noodzakelijke inzet van de huishoudelijke hulp (en kindzorg) wordt bepaald in overleg met de cliënt en betreft altijd individueel maatwerk. In het ondersteuningsplan worden door de aanbieder in samenspraak met de cliënt afspraken vastgelegd over de te behalen doelen, resultaten, activiteiten en de duur en frequentie van de ondersteuning.

Hulp bij het huishouden wordt pas verstrekt als er geen alternatieve basis- of algemene voorzieningen in de wijk of buurt voorhanden zijn, van waaruit activiteiten worden georganiseerd en diensten worden aangeboden. Zo zijn bijvoorbeeld eettafels, het doen van boodschappen met ondersteuning van een (vrijwilligers)organisatie of het verzorgen van een maaltijd voorliggende activiteiten op ondersteuning voor boodschappen of maaltijden vanuit de Wmo.

Het komt voor dat flexibiliteit bij een nadere invulling van de hulp in het huishouden wordt gevraagd, maar onduidelijk is welke handelingen wel of niet tot deze Wmo-voorziening behoren. Flexibiliteit kan als voldaan is aan de volgende voorwaarden: het in het ondersteunings- of pgb-plan afgesproken resultaat wordt behaald, er overeenstemming over is tussen de cliënt en de zorgverlener, de kwaliteit en veiligheid van de zorgverlener is gewaarborgd, en de flexibele inzet binnen de afgegeven intensiteit blijft.

Een schoon en leefbaar huis

Om het resultaat van een schoon en leefbaar huis te kunnen behalen kan (gedeeltelijke) overname van schoonmaakactiviteiten nodig zijn. Leefbaar staat voor opgeruimd en functioneel, bijvoorbeeld om vallen te voorkomen.

Beschikken over schone was

Elke cliënt moet kunnen beschikken over schone was. Hieronder wordt verstaan dat de normale, dagelijkse kleding van de Haagse inwoner, inclusief textiel zoals handdoeken en beddengoed, gewassen en gedroogd wordt. In beginsel wordt ervan uitgegaan dat iedereen kan beschikken over strijkvrije bovenkleding, zodat strijken alleen bij uitzondering deel uit maakt van het resultaat "schone was."

Beschikken over boodschappen

Dit resultaat heeft betrekking op de boodschappen die voor elke cliënt nodig zijn voor de dagelijkse levensbehoeften. Hieronder vallen levensmiddelen, toiletartikelen en schoonmaakmiddelen.

Beschikken over maaltijden

Het klaarzetten van brood- en/of warme maaltijden valt ook onder hulp bij het huishouden. Het uitgangspunt bij broodmaaltijden is dat deze 1x per dag gemaakt worden. Broodmaaltijden die in de ochtend gemaakt zijn kunnen tot 's avonds in de koelkast bewaard worden. Als dat nodig is, wordt de cliënt één keer per dag ondersteund bij het opwarmen van een maaltijd. Het bereiden van warme maaltijden is gezien het aanbod van kant en klaar maaltijden in beginsel niet noodzakelijk. Kant en klaar maaltijden zijn voorliggend op het bereiden van maaltijden.

Kindzorg

Het gaat hierbij om het tijdelijk opvangen van en/of overnemen van de gebruikelijke zorg voor gezonde kinderen tot 12 jaar bij uitval van de ouder(s) en de afwezigheid van informele zorg en algemeen gebruikelijke voorliggende voorzieningen zoals crèche, opvang op school, buitenschoolse opvang, gastouder etc. Met gebruikelijke zorg bedoelen we wassen en aankleden, hulp bij eten en/of drinken,

maaltijd voorbereiden, sfeer scheppen, spelen en opvoedingsactiviteiten. De verzorging van de kinderen wordt tijdelijk overgenomen om de ouder(s) in de gelegenheid te stellen om een andere oplossing te vinden. Kindzorg wordt voor maximaal 3 maanden afgegeven. Dit wordt alleen ingezet bij ontwrichting of calamiteiten, bijvoorbeeld bij het acuut wegvallen van één of beide ouders/verzorgers. De Wmo is aanvullend op de eigen mogelijkheden en heeft vooral een taak in het bijspringen, zodat voor het gezin ruimte ontstaat om zelf een al dan niet tijdelijke oplossing te vinden.

Gebruikelijke hulp en werk

Als gebruikelijke hulp geleverd wordt door (fulltime) werkenden, wordt met het werk, in beginsel, geen rekening gehouden. Stofzuigen of de badkamer schoonmaken kan ook in het weekend of vrije tijd verricht worden door werkenden. Dit zijn immers uitstelbare taken, taken die op een later moment kunnen gebeuren.

Uitzonderingen zijn personen die op grond van hun beroep langdurig van huis moeten zijn zoals zeevarenden of (internationale) vrachtwagenchauffeurs en daarmee vergelijkbare beroepen.

Er is geen sprake van een gezamenlijk huishouden en daarmee niet van gebruikelijke hulp: als sprake is van kamerverhuur op basis van een huurovereenkomst.

Voorwaarden voor verstrekking

Per huishouden worden alleen de huiskamer, de ruimtes die als slaapvertrek in gebruik zijn, sanitaire ruimten (max. 1 badkamer en 2 toiletten), de keuken en de hal (inclusief trap) structureel schoongemaakt. Overige en niet in gebruik zijnde ruimtes worden incidenteel of niet schoongemaakt. Het type woning, de grootte van de woning of het aantal inwoners van de woning heeft geen invloed op het aantal te behalen resultaten binnen het huishouden. De grootte van de woning en het aantal bewoners kan wel invloed hebben op de frequentie van ondersteuning.

Het schoonhouden of schoonmaken van de buitenkant van het huis, zoals het ramen lappen aan de buitenkant, maakt geen deel uit van hulp bij het huishouden. Ook het onderhouden van de tuin, het uitlaten van huisdieren, vallen buiten de reikwijdte van hulp bij het huishouden. Dit is ook van toepassing op hand- en spandiensten zoals het vervangen van een lamp of ophangen van een plank. Hiervoor geldt overigens wel de eerder genoemde flexibiliteit bij nadere invulling van de hulp in de huishouding en de voorwaarden hiervoor.

Van de cliënt wordt medewerking gevraagd om deze ondersteuning zo efficiënt mogelijk te kunnen organiseren. Dit betekent dat van de cliënt wordt verwacht dat hij de woning ergonomisch verantwoord inricht en in ieder geval de woning opruimt, zodat het schoonmaken efficiënter gebeurt. Het schoonmaken van verzamelingen valt niet onder hulp bij het huishouden.

Naast bovenstaande wordt bij hulp bij het huishouden gekeken naar wat de Haagse inwoner zelf kan en welke ondersteuning zijn sociale netwerk kan bieden. De mate van zelfredzaamheid van de Haagse inwoner wordt onderzocht en gestimuleerd. Er wordt gekeken welke ondersteuning vanuit de gemeente aanvullend noodzakelijk is.

- **Het inzetten van eigen kracht:**

Ter versterking van de zelfredzaamheid wordt allereerst gekeken naar de mogelijkheden en vaardigheden van de cliënt zelf om het huishouden op eigen kracht te organiseren en uit te voeren. Denk hierbij aan: het aanschaffen van algemeen gebruikelijke voorzieningen zoals een uitschuifbare ramenlapper, een wringmechanisme voor een dweil of strijkvrije kleding, een strijkservice, het anders organiseren van de boodschappen of de maaltijden of het inzetten van vormen van opvang, zoals een crèche, kinderopvang of buitenschoolse opvang. Een droger of afwasmachine hoeft niet verplicht aangeschaft te worden. Maar als deze aanwezig zijn, is het gebruik ervan voorliggend op de inzet van hulp bij het huishouden.

In situaties waarin men al langere tijd op eigen kosten iemand inhuurt voor huishoudelijke taken of gebruik maakt van een wasservice, en er geen aantoonbare meerkosten zijn in relatie tot de beperking, is het probleem al opgelost en wordt geen hulp bij het huishouden ingezet, tenzij er een wijziging in het inkomen heeft plaatsgevonden of de beperkingen zijn toegenomen en er meer hulp nodig is. Om de eigen kracht en vaardigheden van de cliënt te vergroten kan tijdelijk (extra) hulp ingezet worden ter ondersteuning van de cliënt bij de ontwikkeling van zijn of haar vaardigheden.

- Het vergroten van de inzet van het eigen sociale netwerk

Gebruikelijke hulp

Bij het eigen sociaal netwerk gaat het allereerst om de zogenoemde gebruikelijke hulp.

De gemeente gaat ervan uit dat volwassen huisgenoten een bijdrage leveren aan het huishouden.

Van kinderen wordt geen bijdrage verwacht. Bij gebruikelijke hulp wordt rekening gehouden met de belastbaarheid van de volwassen huisgenoot. Huisgenoten van 18 tot en met 22 jaar gelden als volwassen huisgenoten en kunnen een eenpersoonshuishouden voeren. Taken die hierbij horen zijn: schoonhouden van sanitaire ruimte, keuken en een kamer, de was doen, boodschappen doen, maaltijd verzorgen, afwassen en opruimen. Indien nodig kan ook de opvang en/of verzorging van jongere gezinsleden tot hun taken behoren. Huisgenoten vanaf 23 jaar kunnen alle huishoudelijke taken volledig overnemen.

4.11 Vervoersvoorzieningen

Wanneer een cliënt in overwegende mate en langdurig niet kan deelnemen aan het leven van alledag kan een vervoersvoorziening worden verstrekt, gericht op sociaal vervoer. Dit wordt ook wel vervoer in het kader van het leven van alledag in de directe woon- of leefomgeving genoemd. Het gaat in beginsel om verplaatsingen die de gemiddelde Nederlander in zijn of haar directe woonomgeving maakt, zoals vervoer om boodschappen te doen, vrienden en familie te bezoeken, vervoer naar clubs en sociaal-culturele instellingen.

De directe woon- of leefomgeving is de wijk of het stadsdeel waarin de cliënt woont. Sociale bestemmingen buiten het eigen stadsdeel maar binnen Den Haag kunnen ook in de directe woon- of leefomgeving vallen als deze bestemmingen dichterbij niet voorkomen en voor de aanvrager aantoonbaar van belang zijn voor het leven van alledag. Vervoer naar nog verder weggelegen bestemmingen valt onder verantwoordelijkheid van het Rijk en wordt uitgevoerd door Valys.

Een verstrekking hoeft niet geheel tegemoet te komen aan de vervoersbehoefte van de aanvrager. Door het uitblijven van een verstrekking mag de aanvrager echter niet in een sociaal isolement terecht komen.

Bij het vaststellen of iemand in aanmerking komt voor een vervoersvoorziening wordt rekening gehouden met:

- a. de beperkingen van de aanvrager (de beperking, blijvend of langdurig, moet de aanleiding zijn voor vervoersprobleem)
- b. de mogelijkheid van de aanvrager om op een verantwoorde wijze gebruik te maken van de vervoersvoorziening (problemen in bv waarneming of motoriek kunnen van invloed zijn op rijgeschiktheid, waardoor toekenning van een voorziening niet verantwoord is);
- c. de individuele vervoersbehoefte van de aanvrager (er wordt gekeken naar vervoersdoelen, af te leggen afstanden en frequentie);
- d. de mogelijkheid om op andere wijze geheel of gedeeltelijk in die vervoersbehoefte te voorzien (de voorliggende voorzieningen in andere wet en regelgeving of algemeen gebruikelijke voorzieningen).

Als na de weging van voorliggende oplossingen een sociale vervoersbehoefte resteert waarin niet wordt voorzien dan biedt het college hiervoor compensatie door het verstrekken van de goedkoopst adequate voorziening.

Leven van alledag: de weging van verschillende vervoersdoelen

a. Doen van boodschappen

Als een cliënt problemen heeft met het doen van boodschappen zijn er binnen de Wmo voorzieningen van de verordening twee oplossingsrichtingen: hulp bij het huishouden of een vervoersvoorziening. Een vervoersvoorziening als oplossingsrichting komt in beeld als er sprake is van langdurige noodzaak en het doen van boodschappen voor de cliënt belangrijk is voor zijn sociale participatie.

b. Recreatief vervoer en buiten zijn

Als recreatief vervoer of het buiten zijn voor de cliënt deel uitmaakt van het leven van alledag, wordt hier rekening mee gehouden in de afweging voor een Wmo vervoersvoorziening.

c. Zorg voor kinderen

Bij de verstrekking van vervoersvoorzieningen aan ouders met een beperking wordt rekening gehouden met de zorg voor kinderen. Dit kan aanleiding zijn voor het verstrekken van een individueel vervoermiddel. Er worden echter ook alternatieven betrokken die de ouders zelf voor dat vervoer kunnen organiseren. Als dergelijke alternatieven voorhanden zijn, wordt geen individueel vervoermiddel verstrekt.

Intramuraal verblijf

Er worden geen individuele vervoersvoorzieningen en vervoer naar dagbesteding verstrekt aan bewoners van Wlz-instellingen.²⁵

Uitsluitingen

Als mensen een vervoersprobleem hebben dat zij met een algemeen gebruikelijk middel (openbaar vervoer, lopen, fietsen, meerijden in auto) kunnen oplossen, dan is er geen aanleiding om op grond van de Wmo in aanmerking te komen voor een vervoersvoorziening.

Er wordt geen rekening gehouden met vervoersbehoefte in verband met werk. Voor werkgerelateerde voorzieningen zijn andere regelingen (UVW of PW) voorliggend.

Vervoer van en naar dagbehandeling of dagbesteding, gefinancierd vanuit de Wlz of de Zvw, valt niet onder de Wmo. Voor vervoer van en naar medische behandelaars is er voor bepaalde situaties een voorliggende voorziening vanuit de Zvw.

Vervoer in verband met onderwijs valt evenmin onder de Wmo. Er zijn voorliggende voorzieningen, zoals het leerlingenvervoer op grond van de onderwijswetgeving, en voorzieningen die via het UWV worden verstrekt, de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA) en de PW.

De individuele Wmo vervoersvoorzieningen kunnen worden verstrekt in natura of in de vorm van een pgb of financiële tegemoetkoming.

a. Verstrekkingen in natura of als persoonsgebonden budget

Onder naturaverstrekkingen vallen goederen en diensten die aan de cliënt in bruikleen worden toegekend. Het onderhoud, de reparatie en verzekering van vanuit de Wmo verstrekte vervoermiddelen komen ten laste van de gemeente.

²⁵ Er zijn in 2019 bestuurlijke afspraken gemaakt tussen de VNG en het ministerie van VWS over de verstrekking van hulpmiddelen en roerende voorzieningen aan cliënten in een Wlz-instelling. Vanaf 2020 geldt een overgangsregeling waarbij voor cliënten die een roerende woonvoorziening of een individuele vervoersvoorziening uit de Wmo ontvangen geldt, dat pas bij vervanging van het Wmo-middel verstrekking vanuit de Wlz plaatsvindt. Tot de vervanging door de Wlz-instelling heeft plaatsgevonden, blijft de gemeente verantwoordelijk voor de huur, het onderhoud en reparatie van de voorzieningen.

Een aantal vervoersvoorzieningen wordt enkel als persoonsgebonden budget verstrekt, te weten aanpassingen aan een eigen vervoermiddel, gebruik (rolstoel) taxi of vervoer door derden en gebruik (rolstoel) taxi of vervoer door derden naast fiets, scootmobiel of (elektrische) rolstoel.

b. PGB/Financiële tegemoetkomingen vervoer²⁶ (artikel 1.1.1 van de wmo)

Dit zijn vergoedingen voor het gebruik van een vanuit de Wmo verstrekt of eigen vervoermiddel, of een geldbedrag bedoeld voor zelf te regelen vervoer. De hoogte is gebaseerd op een aantal aflegbare kilometers in het kader van het leven van alledag of op de kosten van het gebruik van het vervoermiddel dat nodig is om de afstand te overbruggen. Het verschil met een pgb is dat daar vereist is dat het bedrag toereikend is om de noodzakelijke voorziening in te kunnen kopen. Een forfaitaire vergoeding hoeft niet per se kostendekkend te zijn. Ook hoeft de cliënt niet pgb-vaardig te zijn. De vergoeding wordt toegekend voor één jaar; daarna volgt een verlenging met mogelijk een herbeoordeling.

Als binnen een huishouden de cliënt samen reist met een ander lid van het huishouden, dan zijn er geen of minder meerkosten dan in de situatie dat de cliënt alleen reist. Daarom wordt met samenvallende vervoersbehoeften rekening gehouden bij het vaststellen van de hoogte van de vergoeding.

c. Financiële tegemoetkoming meerkosten sportvoorziening

De financiële tegemoetkoming in de meerkosten van een sportvoorziening is een geldbedrag als tegemoetkoming in de (meer)kosten van de aanschaf en het onderhoud van een, door de cliënt zelf te bepalen, sportvoorziening of aanpassing op een sportvoorziening.

Individuele vervoersvoorzieningen

Een cliënt kan hiervoor in aanmerking komen als hij/zij door aantoonbare beperkingen onvoldoende gebruik kan maken van het openbaar vervoer. Het gaat alleen om aantoonbare beperkingen in relatie tot de individuele vervoersbehoefte van de cliënt. Is een bus of tram voor iemand met een beperking niet toegankelijk, dan kan men recht hebben op verstrekking van een vervoersvoorziening.

Als er een voorliggende voorziening mogelijk is, wordt geen individuele vervoersvoorziening verstrekt. Als blijkt dat het probleem niet (meer) door behandeling opgelost kan worden dan is wel een langdurige noodzaak aanwezig en zou wel een vervoersvoorziening verstrekt kunnen worden.

Voorwaarden voor verstrekking

Men komt in aanmerking voor pgb vervoer als men voldoet aan de voorwaarden voor verstrekking van een scootmobiel of elektrische rolstoel op grond van de Wmo, men beschikt over een scootmobiel of elektrische rolstoel, en er een aantoonbare vervoersbehoefte is op de langere afstand waarin niet kan worden voorzien.

4.11.1 Collectief aanvullend vervoer

Dit is een voor pashouders toegankelijk vervoerssysteem waarbij mensen op afroep zittend worden vervoerd. De chauffeur biedt de cliënt de benodigde begeleiding, welke kan variëren van licht tot intensief. De cliënt betaalt jaarlijks een eigen bijdrage die is vastgesteld in de Regeling.

Het collectief aanvullend vervoer maakt vervoer over alle afstanden mogelijk in de directe woon- en leefomgeving en biedt een actieradius van 25 kilometer hemelsbreed gerekend vanaf woonadres volgens de BRP, of zoveel meer dan nodig om vanaf het woonadres een bestemming binnen Den Haag te bereiken. Het vervoer wordt uitgevoerd in personenauto's of rolstoelbusjes. Het materieel biedt de mogelijkheid om loophulpmiddelen, rolstoelen en scootmobielen te vervoeren.

²⁶ Zie Werkinstructie Wmo vervoersvoorzieningen PGB op het intranet.

Iedere reiziger in het collectief aanvullend vervoer kan op aanvraag gratis één reisgenoot meenemen. De reisgenoot (die geen begeleiding nodig heeft van de chauffeur) maakt exact dezelfde rit als de pashouder. Hulphonden en blindengeleidehonden mogen gratis meereizen.

Groepsvervoer

Groepsvervoer is vervoer van meer dan twee personen (cliënten en reisgenoten) van en/of naar hetzelfde adres. De rit wordt uitgevoerd door de vervoerder van de cliënt met het zwaarste vervoersproduct.

Indien personen vanwege aantoonbare beperkingen niet of onvoldoende gebruik kunnen maken van eigen of openbaar vervoer, kunnen zij in aanmerking komen voor het collectief aanvullend vervoer. Voor cliënten jonger dan 75 jaar geldt in principe dat er voldoende algemene voorzieningen voor handen zijn, zie hiervoor de Richtlijn Vervoer adviseren.²⁷

Een cliënt komt bijvoorbeeld in aanmerking voor collectief aanvullend vervoer als hij/zij:

- een afstand van 400 meter niet zelfstandig, al dan niet met hulpmiddelen en in een redelijk tempo, kan afleggen;
- niet kan wachten bij een halte van het openbaar vervoer;
- niet in- en/of uit kan stappen in bus, tram, of RandstadRail;
- niet zelf de regie kan voeren voor, tijdens of na de reis, en er niet altijd iemand is die begeleiding kan bieden; of
- een vervoermiddel niet met anderen kan delen dan de chauffeur.

Het collectief aanvullend vervoer kan om verschillende redenen niet of niet volledig adequaat zijn:

- Als de persoon vanwege zijn of haar beperkingen niet met het collectief aanvullend vervoer kan reizen;
- vanwege zeer frequente vervoersbehoeftes, bijvoorbeeld als een belangrijk onderdeel van het dagelijks vervoerspatroon is dat een gehandicapte ouder kinderen van en naar school brengt, en in dit vervoersprobleem niet op een andere wijze kan worden voorzien;
- Als het gaat om vervoer van een gehandicapte ouder die niet in staat is toezicht/begeleiding te bieden aan meereizende kinderen jonger dan 12 jaar, en geen reisgenoot voor begeleiding van deze kinderen beschikbaar is.

In Den Haag bestaan twee vormen van collectief aanvullend vervoer voor personen met een beperking: 'Deur tot deur vervoer' en 'Kamer tot kamer vervoer'. Deze vormen onderscheiden zich van elkaar in de dienstverlening.

4.11.2 Deur tot deur vervoer

Dit is vervoer vanaf de deur van de woning of vanaf de ingang van het wooncomplex, tot aan de deur van het bestemmingsadres of de ingang van het wooncomplex en vice versa, met–zo nodig – begeleiding door of ondersteuning van de chauffeur bij het bereiken van het voertuig, het bestemmingsadres en bij het in- en uitstappen. Dit is voor cliënten die als gevolg van een beperking niet met eigen of openbaar vervoer kunnen reizen.

4.11.3 Kamer tot kamer vervoer

Dit is vervoer waarbij de cliënt binnen (thuis of in een ander gebouw) wordt opgehaald of gebracht, en vice versa. Cliënten krijgen van de chauffeur begeleiding of ondersteuning bij het verlaten of betreden van het woon- of bestemmingsadres, en bij het in- en uitstappen.

²⁷ Zie richtlijn "Vervoer adviseren."

Voorwaarde is dat cliënten, als gevolg van een beperking, niet met eigen of openbaar vervoer kunnen reizen en niet zelfstandig de eigen woning in en uitgaan of niet zelf de regie voeren over het verlaten of betreden van het woon en/of bestemmingsadres. Zij moeten zittend vervoerd kunnen worden.

4.11.4 Dagbestedingsvervoer

Dit betreft collectief vervoer van en naar een locatie waar de cliënt aan dagbesteding deelneemt en kan aan de orde zijn wanneer de cliënt zich niet zelfstandig of met behulp van het netwerk kan verplaatsen naar de dagbesteding.

4.12 Fietsen

Hieronder worden verstaan een driewiel fiets, een loopfiets en voor rolstoelgebruikers een rolstoelfiets of een handbike. Het gaat om een vervoermiddel dat voorziet in de vervoersbehoefte in de eigen wijk of stadsdeel (met een maximum van 8 kilometer vanaf de voordeur).

Als er zich ook buiten het bereik van de fiets een vervoersprobleem voordoet, dan kan de fiets worden gecombineerd met collectief aanvullend vervoer of met een vervoerskostenvergoeding. De fiets kan niet worden gecombineerd met een andere voorziening voor de zeer korte en korte afstand.

De cliënt moet objectief aangetoonde ernstige belemmeringen hebben in de sta-en loopfunctie en problemen ondervinden bij het verplaatsen buitenshuis op afstanden tot 500 meter. Er is een dagelijkse vervoersbehoefte in het gebruiksgebied van de fiets in de eigen wijk of stadsdeel waarin niet of niet volledig op andere wijze voorzien kan worden.

Uitgesloten zijn algemeen gebruikelijke fietsen, zoals een tweewiel fiets al dan niet met hulpmotor, lage instapfiets, bromfiets, snorfiets, tandem of bakfiets. Voor de loopfiets geldt dat deze alleen kan worden verstrekt als verplaatsingsmiddel voor buiten. Als deze fiets uitsluitend bestemd is voor gebruik binnen, dan kan verstrekking plaatsvinden op grond van de Zvw en valt verstrekking dus niet onder de Wmo.

4.13 Scootmobiel

Een scootmobiel is een open voertuig, aangedreven door een elektromotor en bestuurd met een mechanisch stuur. Het gaat hier om een—in principe—éénpersoons vervoermiddel dat voorziet in de vervoersbehoefte op de zeer korte afstand tot en met de middellange afstand in de eigen wijk of stadsdeel (met een maximum van 8 kilometer per uur).

De cliënt moet objectief aangetoonde ernstige belemmeringen hebben in de sta-en loopfunctie en als gevolg hiervan problemen hebben bij het verplaatsen buitenshuis tot 500 meter. Ook kan de cliënt geen gebruik maken van het openbaar vervoer, fiets, rolstoel, rollator, stok etc. Evenmin is in de vervoersbehoefte volledig te voorzien met collectief vervoer en dergelijke.

Uitgangspunt is dat met de scootmobiel de dagelijkse vervoersbehoeften op de (zeer)korte en middellange afstanden kunnen worden ingevuld.

Voor toekenning van een individuele scootmobiel is van belang dat er een geschikte stallingsmogelijkheid aanwezig moet zijn met aansluitpunt voor opladen, of die mogelijkheid moet gerealiseerd kunnen worden. Als dit niet het geval is, wordt geen scootmobiel verstrekt en vindt opnieuw onderzoek plaats naar alternatieve vormen van ondersteuning.²⁸

Als er zich ook buiten het bereik van de scootmobiel een vervoersprobleem voordoet, dan kan de voorziening worden gecombineerd met collectief aanvullend vervoer of met een vervoerskostenvergoeding.

Als er een scootmobielpool is waarmee de cliënt voldoende wordt gecompenseerd, is deze voorliggend.

²⁸ Zie beleidsmededeling "Stallingsproblemen scootmobielen" op het intranet.

4.14 Aanpassingen aan scootmobiel

In bepaalde gevallen is het noodzakelijk vanuit de beperkingen en fysieke gesteldheid van de cliënt om aanpassingen te maken aan een scootmobiel. De aanpassingen kunnen onder meer betrekking hebben op bediening, stoel en vering, zithouding of meenemen van een loopmiddel of een kinderzitje op de scootmobiel. De noodzaak van de aanpassing moet medisch zijn aangetoond.

Een kinderzitje op een scootmobiel wordt geplaatst als algemeen gebruikelijke oplossingen niet mogelijk zijn en er een noodzaak bestaat om een kind mee te nemen bij verplaatsingen in het kader van het leven van alledag.

4.15 Gewenningslessen scootmobiel

Dit is theoretisch en praktisch onderwijs (in principe maximaal 3 lessen) in de bediening van de scootmobiel, het rijden en manoeuvreren met de scootmobiel en de kennis en toepassing van de verkeersregels. Dit kan worden toegekend als blijkt dat de cliënt nog onvoldoende vaardigheid heeft om de scootmobiel te bedienen en/of onvoldoende rijvaardig is om zelfstandig aan het verkeer deel te nemen. Als de cliënt na gewenningslessen niet om kan gaan met de scootmobiel, dan wordt de scootmobiel niet verstrekt, dan wel weer ingenomen. De voorziening blijkt dan niet adequaat te zijn.

De gewenningslessen worden meestal gevolgd na verstrekking van de scootmobiel, dus met het eigen hulpmiddel. Wanneer er twijfel bestaat aan de leerbaarheid, dan kunnen gewenningslessen ook plaatsvinden voordat de scootmobiel is verstrekt.

4.16 Financiële tegemoetkoming stalling scootmobiel

Dit is een vergoeding die het mogelijk maakt een scootmobiel veilig te stallen en op te laden in een openbare stalling. Het bedrag dat in uitzonderingsgevallen eenmalig verstrekt wordt, is gelijk aan het bedrag van de werkelijk gemaakte kosten. Als voorwaarde geldt dat er een geschikte stallingsmogelijkheid aanwezig is, of te realiseren moet zijn.

4.17 Rolstoelvoorziening

In het kader van de Wmo kunnen voor verplaatsingen binnen- en buitenshuis handbewogen rolstoelen of elektrische rolstoelen worden verstrekt.

Vereiste is dat er voor de cliënt een medische noodzaak is om zich in belangrijke mate zittend te verplaatsen. Loopmiddelen, zoals rollator of trippelstoel die op grond van de Zvw worden verstrekt bieden onvoldoende oplossing.

Bij elektrische rolstoelen moet daarnaast blijken dat een handbewogen rolstoel niet geschikt of toepasbaar is (bijvoorbeeld als gevolg van een beperkte arm- of handfunctie, of energetische problemen waardoor niet meer dan een aantal meters met een handbewogen rolstoel gereden kan worden).

Voor de duwwandelwagen geldt aanvullend dat de cliënt zich niet zelfstandig kan verplaatsen, en er een partner, huisgenoot, mantelzorger of hulpverlener beschikbaar is die de rolstoel kan duwen.

Voor rolstoelen geldt het compensatiebeginsel voor alle personen met beperkingen die woonachtig zijn in Den Haag, met uitzondering van mensen die een Wlz-indicatie kunnen krijgen. Deze mensen krijgen de rolstoel verstrekt vanuit de Wlz. Hagenaars met een Wlz-indicatie die thuis wonen vormen hierop een uitzondering.

4.18 Hulphond

De assistentiehond (ook wel ADL-hond), signaal-hond en (blinde)geleidehond worden vanuit de Zvw vergoed. Voor alle andere typen (autisme-, seizure-, PTSS-, diabetes-) hulphonden geldt dat er onvoldoende (medisch) wetenschappelijk bewijs is dat een hulphond echt een bijdrage levert aan de zelfredzaamheid

en participatie.²⁹ De gemeente stelt zich daarom op het standpunt dat de aanschaf en opleiding van een hulphond niet onder de compensatieplicht van de gemeente valt.

Bovendien zijn de beoogde doelen van die laatste typen hulphond primair gericht op de behandeling van psychische stoornissen. Zij hebben dus een medische of therapeutische functie. Dat de voorziening daarnaast ook bijdraagt aan zelfredzaamheid en participatie is geen reden om de voorziening alsnog toe te kennen vanuit de Wmo.³⁰

Ook is een hulphond vaak niet de goedkoopst compenserende voorziening. Therapie is dat doorgaans wel. Voor zover een hulphond (nog) niet in het basispakket van de Zvw valt, leidt dat niet tot een ander oordeel omdat alle hulpmiddelen zorg onder de reikwijdte van de Zvw valt en het aan de wetgever is om te bepalen welke hulpmiddelen voor vergoeding in aanmerking komen (zie par. 1.2.10).³¹

²⁹ [ECLI:NL:RBZWB:2018:6484](#) en [ECLI:NL:CRVB:2018:2785](#)

³⁰ [ECLI:NL:RBGEL:2018:5165](#)

³¹ [ECLI:NL:RBGEL:2019:217](#)